

Talaia

agrupació
excursionista
VILANOVA I LA GELTRÚ

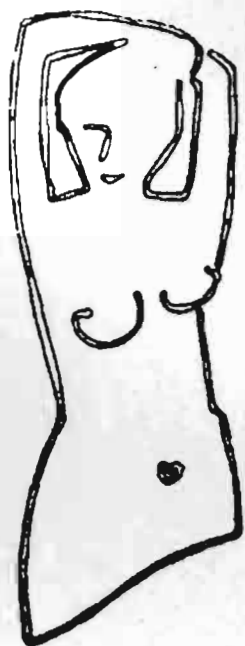
BUTLLETI PER ALS SOCIIS

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 1989

Mercè

SALÓ DE BELLESA

D.N.I. 77.076.129 R

C/ Gas, 9 / Tel. 815 16 11

Josep Coroleu, 101 / Tel. 815 68 09

VILANOVA I LA GELTRÚ

vian V
esports

Providencia, 29

☎ 8939770

VILANOVA I LA GELTRÚ

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

C/. Comerç, n.º 4
Tel. 893 1257

VILANOVA I LA GELTRÚ

Butlletí per als socis - Nº 226

OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 1989

SUMARI

EDITORIAL	Equip de Redacció
EL FRAIG	Vicenç Carbonell
GRESOLET, COM A PRETEXT	Josep Blanes
PLANTES ESCOLLIDES PER ADORNAR EL NADAL	M. Carme Barceló
EL MEU CURSET D'"ESPELEO"	Pedro Pérez
AL CANIGÓ, PAS A PAS	Blanca Forgas
APUNTS PER A UN ESTUDI DE MILLORA DE LA SITUACIÓ ACTUAL (c.III). EL BARRI DE SANT JOAN	Antoni Sagarra
TOT MIRANT ENRERE	Àngels Parés
NOTÍCIES I COMENTARIS	Joan Virella
COMPETICIÓ D'ESCALADA A LA SERRA DE MONTMELL	Toni Castelló
ROCA REGINA, VIA TAJ MAHAL	Jaume Soler
CRÒNICA DEL COTARRO TALAIENC	Equip de Redacció
CARTA I CONTESTACIÓ A L'ENTORN DEL GR-92	Agustí Poch
GEAM. ACTIVITATS REALITZADES	G.E.A.M.
LES BARRIADES PERIFÈRIQUES DE VILANOVA (3)	Joan Virella
MONT PERDUT, TRENTA-DOS ANYS DESPRÉS	Josep Blanes
1a EXCURSIÓ DE LA III VEGUERIA	Salvador Butí

EDITORS PRESIDENT SECRETARI

REDACCIÓ BUTLLETÍ
DIRECCIÓ I MUNTATGE
EDICIÓ I PUBLICITAT

EQUIP DE COL·LABORADORS

Agrupació Excursionista Talaia
Salvador Butí i Papiol
Antoni Sagarra i Mas

Secció de Cultura
Josep Blanes
Blanca Forgas
Oriol Ventosa
Virtut Castro
M. Carme Barceló

Joan Virella
Vicenç Carbonell
Josep Voltà
Toni Sagarra

Gràfiques Llopart
C/ Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Anoia

PORTADA:
La Fou de Bor (Cerdanya)
Foto J. Aiguadé

IMPRESSIÓ

Els excursionistes no som precisament gent immobilitista. Normalment tenim un tarannà obert, cordial i de gran solidarietat. El fet de compartir una excursió, una escalada, un descens a una cova provoca amistats molt intenses.

Pel fet de conèixer força el País ens l'estimem amb profunditat i no solament les roques i els rius, sinó també la gent que l'habita, amb tot el seu bagatge cultural, social i humà, que, en el fons, és el nostre bagatge.

Durant els darrers anys veiem com un aspecte -i no pas poc important- d'aquest bagatge està essent manipulat, oblidat, variat, desvirtuat, ... fins al punt de crear confusió entre nosaltres mateixos. Ens referim al calendari de festes.

A nosaltres no ens ha agradat mai sentir-nos oprimits, notar que decideixen per nosaltres, que ens imposin des de fora les nostres tradicions i ens diguin quines hem de mantenir i quines hem de variar en pro d'unes altres pretesament més generals.

Per això, i tot fent-nos ressó de les campanyes que des de diferents medis s'estan endegant, ens adherim plenament a la crida:

VOLEM LES NOSTRES FESTES TRADICIONALS !

Editorial

EL FRAIG

Temps enrere vam dir que parla-
ríem d'un altre nom de lloc i par-
tida del nostre terme municipal,
el Fraig, nom també de difícil
interpretació. La citada partida
està situada entre el Piular -un
altre topònim inexplicable- i
l'actual urbanització de la Colla-
da-Sis Camins.

Del Fraig se'n coneixen diver-
ses grafies: Faraix, Faraig,
Fraig, Fraitx, Fraitg i, fins i
tot, Fraire, aquest darrer una
possible traducció castellana
d'un probable documentat 'Frare',
que fins ara no hem trobat.

Vegem les dades cronològiques
disponibles:

1639.- "lloch dit lo Faraix de
la pcha. de Santa Maria de
Cubelles" (Documents de can
Garí, f.3).

Cadastre de 1739: "Partida Faraix"
i "camí de Faraix".

1818.- "partida de Fraig camí que
ba a Rocacrespa" (Documents
de can Candela).

1820.- "partida de Faraig" (A.VI-
RELLA, "Cubelles-Vilanova",
p.109).

1836.- "Fraig" i "Camí del Fraitx"
(Doc. de can Candela i J.A. Ga-
rí, p.238).

1972-1975.- "Partida del Fraitg"
(Acords Ajuntament, al periò-
dic Villanueva y Geltrú).

1977.- "Camí del Fraig" (J. VIRE-
LLA, "Setmanari", núm.27,1977)

Partida núm. 36: "El Faraig" (Ma-
pa numerat de l'Ajuntament
sense data).

Polígon núm. 36: "Fondo del Frai-
re" (Mapa numerat de l'Ajunta-
ment sense data).

1988.- "Fondo del Fraig" (Ordema-
ció de la Collada-Sis Camins.
Ajuntament).

1989.- "Partida del Fraig" (Plà-
nol del Butlletí de la Talaia
juny 1989).

Dóna la impressió o aparença
que el topònim evolucionà de 'fa-
raig' a 'fraig' per pèrdua de la
primera vocal, fenomen molt fre-
qüent en la nostra parla habitual

Davant d'un nom de lloc d'a-
questes característiques tot són
especulacions. Una de les més cone-
gudes és la de donar-li origen
sarraí. Abonen aquesta teoria di-
verses procedències:

A.- Possessions del monestir de
Santes Creus a Xerta (Ribera
d'Ebre) en el segle XII. Una
d'elles havia estat "de sarra-
ceno Faraix" (sic)¹⁾

B.- Un notable cabdill morisc gra-
nadí contra Felip II fou Fa-
rax ben Farax²⁾ (Farag ibn
Farag a la Gran Enciclopèdia
Catalana).

C.- Benifaraig d'Alzira ("fills
de Faraig"), despoblat d'Albe-
ric (Ribera Alta), antic lloc
de moriscs del segle XVI. Be-
nifaraig, poble de València,
prop de la ciutat, antiga al-
queria islàmica cedida a l'or-
de del Temple l'any 1251. Amb
dós indrets tenen el compo-
nent onomàstic àrab 'Farai'³⁾

El Fraig i la Talaia (Foto V. Carbonell)

Els exemples queden confirmats per ALCOVER-MOLL, on es llegeix que Faraig és nom propi àrab i llinatge existent al País Valencià sovint escrit 'Farach'.⁴⁾ A la vegada, el DCVA ens notifica l'existència del cognom Fraig en el mateix País; endemés, com a topònim es troba la "Coma d'En Fraig" al peu del 'Bec de Ferrutx', a les muntanyes d'Artà, a Mallorca.⁵⁾ S'evidencia així l'arrel sarraïna dels mots vilanovins exposats anteriorment.

Darrerament, l'ONOMASTICON refferma aquest supòsit quan analitza el nom balear 'Ferrutx'. (Per cert, l'any 1368 apareix a Vilanova un "coll de Ferruix". Tindrà alguna relació amb el Fraig?⁶⁾ MASCARÓ diu que entre els beduïns es registra com a nom de persona Farrag i Farag.⁷⁾

Però COROMINES ens forneix també de dades que no tenen res a veure amb l'arabisme. Ens diu que té enregistrat el mot fonètic pallerès 'faráya', equivalent a 'goix de blat', procedent del llatí 'farraginem', verd de cereals i lleguminoses per alimentar el bestiar, o sigui, el conegut 'farratge', herba dels prats i camps que es dona al bestiar.⁸⁾ En aquest sentit, la paraula 'farrai' és una terra sembrada de blat espès, sembrat a la tardor perquè els corders o bous hi puguin peixar o pasturar.⁹⁾ I per 'farraia' es coneix l'espiga quan tot just comença a veure's.¹⁰⁾ En el mateix Pallars, i també en el Priorat, del farratge en diuen 'faráge'.¹¹⁾ I a l'Alt Urgell se sent a dir 'farreja'.¹²⁾ Noteu la similitud fonètica del 'farage' pallerès amb la nostra partida del Faraig, encara que molt sovint pronunciem Fraig quan ens mengem la a, fet que succeï amb el nom del poble de Freginals, que no vol dir més que 'farraginals', llocs on hi ha sembrat farratge. A Passanant (Conca de Barberà) existeixen les variants 'Frajinal' i 'Fraxinal', amb idèntic significat de 'farraginal'. Així és que si volguéssim descartar l'etimologia aràbiga del topònim vilanoví, hauríem de pensar en la procedència llati-

na del 'farratge' i veuríem versemblant l'existència d'un 'farraginal' a la nostra contrada, en lloc d'hipotètiques propietats sarraïnes.

Tenim notícia d'un "Ferragenali" a Olèrdola l'any 1205.¹³⁾ Durant el segle passat existia "el Faratjinal" a Moja.¹⁴⁾ I prop de casa, a Miralpeix encara hi ha "el Farragenal" en la vessant S del Pedroell, documentat des de 1474.¹⁵⁾ Segons sembla, a Vilafranca són coneguts "Els Farratginals".¹⁶⁾ Tal vegada, i donada la proximitat del camí ramader o carrerada que passava per la Collada i els Sis Camins en direcció a la Talaia, cabria la possibilitat d'un 'faraig' de pastures, una espècie de pleta o cleda de prats de farratge on el bestiar es peixés i fes estada temporal. D'aquests llocs de pasturatge també en diuen 'farratjadors', 'farratgers' i 'herbatgers'.

Resumint, el topònim estudiat pot tenir dues interpretacions, una d'origen àrab i una altra d'origen llatina. La primera representaria un antropònim o nom de lloc procedent de persona, mentre la segona tindria relació amb l'antiga ramaderia de Vilanova. Ambdues són prou interessants.

Vicenç Carbonell i Virella

NOTES

- 1.- UDINA, "Llibre Blanch" de Santes Creus, doc. núm. 394. També M. ROSELL, "Liber Feudorum Maior", I, doc. núm. 467, on es llegeix "Farazone sarraçeno".
- 2.- El 18 d'abril de 1568, el tinctor granadí Farax ben Farax acabdillant un grup de "monfis" inicià els actes de violència que immediatament donarien lloc a la guerra morisca a les Alpujarras (1568-1570). Joan REGLÀ, a "Felip II i Catalunya".
- 3.- Carme BARCELÓ, "Sobre alguns topònims àrabs del País Valencià. Els noms de lloc de tipus 'Beni'", a ONOMASTICA, XXIV, p. 414, juny 1986.
- 4.- Diccionari Català-Valencià-Balear, 5, p. 737.
- 5.- DCVA, 6, p. 30.
- 6.- J.A. GARÍ, "Descripción e historia...", p. 154.
- 7.- COROMINES-MASCARÓ, "Onomasticon Cataloniae", I, "Toponímia antiga de les Illes Balears", p. 143, 1989.
- 8.- J. COROMINES, "Entre dos llenguatges", II, p. 49. S'escriu 'farrage' el s. XIV (DCVB, 5, p. 751). "La farràien" és una partideta de Boí que conté farratge ("Toponímia de la Vall de Boí", a Onomàstica, p. 18).
- 9.- DCVB, 5, p. 751.
- 10.- DCVB, 5, p. 751 i COROMINES, "Diccionari etimològic", III, pp. 898 i 899.
- 11.- COROMINES, DECAt, III, p. 898.
- 12.- Ernest COSTA, "Viatjes amb els pastors transhumants", p. 65, 1987.
- 13.- RIUS, "Cartolari de S. Cugat" doc. núm. 1260.
- 14.- Doc. de can Pau Olivella, any 1861.
- 15.- MUNTANER, "Els noms de lloc de Sitges", p. 91, 1986.
- 16.- MOREU-REY, "Toponímia urbana", p. 36, 1974.

Les nostres Excursions

GRESOLET, COM A PRETEXT

Sí, ja sé què em direu. Que sempre tornem al mateix lloc. Però la veritat és que cada cop ens agrada més aquell indret.

No sé si els qui no hi heu estat mai, se'n feu el càrrec que aquells contrallums entremig dels faigs, dels aurons o de les blades tenen un encís que et copsa la voluntat i t'obliga a tornar-hi, o bé és que cal considerar-ho gairebé una cerimònia que inevitablement s'ha de celebrar cada tardor.

També enguany, una bona colla ens presentàrem a Gósol. Però abans ens aturàrem prop de Maçaners per aprofitar la llum matinal i retratar el Pedraforca, i per què no?, també uns pollancres daurats pels primers raigs de sol que apareixen entremig del bosc de pins.

Deixem uns cotxes a Gósol i altres ens fem enrere per així disposar, al migdia, de vehicles al Santuari de Gresolet i retornar a dinar a Gósol. El camí, abrupte i retorçat, s'endinsa encaixonat entre boscos i cingles pels faldars del Pedraforca. Als qui ens mirem el paisatge amb ulls fotogràfics, aquella hora de matí, amb raigs de sol provinents de llevant, ens dóna una dimensió totalment diferent en aquella meravella de natura tardoral. La vegetació que envolta el Santuari, mig verda, mig torrada, esquitxada d'ocres i grocs llampants, dóna la sensació d'espectaculars flamarades que sorgeixen enmig dels prats. I tornàrem ràpidament a Gósol per recollir els companys i emprendre ràpidament la pujada.

Dues fonts marquen l'itinerari, la Font Terrers i la Font de la Roca. El camí passa per totes

dues, com també passa pel Cap de la Portella i arribarem finalment al Collell. Hem d'arrecerar-nos perquè fa un vent furiós i bastant fresquet. Des del coll, als nostres peus la Baga de Gresolet, i a la llunyania, diminut, com si fos encastat a la muntanya, el Santuari. A la dreta, el Pedraforca i a la nostra esquena el Cadí. Comença a fer-se tard i tirem avall ràpidament. De seguida notem que el bosc no està com en altres anys, puix poques fulles els queden als faigs; són a terra fent catifa o si no és que encara són verdes. Les blades, que en aquesta època són espectacularment vermells, ni es veuen ja que encara són grogues. Però tot i haver minvat la intensitat del contrast de colors, la llum que raja dels cims del "Pedra", a primera hora de la tarda, il·luminant les fulles, és un dels millors espectacles naturals que hom pot disfrutar en una excursió com aquesta.

Tothom romanceja, aturant-se contemplatiu o cercant la fotografia perfecta, o guaitant sota els boixos per si es troba algun bolet. Però hem de passar-ne avia si volem arribar a temps de dinar. De seguida ens presentem davant el Santuari. Que bonic, també, en aquella hora de la tarda! I els contraforts del Pedraforca, a l'ombra, tacats de verd intens i marró vermellós, presidits més amunt per les grises parets calcàries del Gat o del Calderer!

Els nostres vehicles ens esperen per tornar-nos a la civilització. La darrera fotografia serà per al Santuari, envoltat d'aquesta singular simfonia de colors que baixa de la Baga de Gresolet.

Gresolet, tardor de 1989

JOSEP BLANES

El Santuari de Gresolet (Foto J.Blanes)

PLANTES ESCOLLIDES PER ADORNAR EL NADAL

Durant aquestes festes nadalenques les nombroses llars apareixen guarnides d'una colla de plantes que la tradició ha fet que siguin escollides per a simbolitzar el Nadal.

Enumerarem i descriurem les espècies més conegudes que es troben al mercat durant aquestes festes. No voldríem, però, fomentar la tala indiscriminada d'aquestes espècies o la seva recollida innecessària, sinó el respecte que, com a bons excursionistes, hem de tenir envers la natura en tots els seus àmbits, i en aquests que da inclòs, també, el botànic.

ARBRES

No parlarem de l'avet veritable (*Abies alba*), que viu a l'alta muntanya entre els 1200-2000 m, ja que estem totalment en contra de la seva sega, sinó que farem esment dels avets cultivats i d'altres espècies arbòries que ens ofereixen al mercat en aquestes dates.

Abies x masjoanis (*A. pectinata* x *A. pinsapo*)

És una de les espècies més típiques utilitzades com a arbre de Nadal. Fou descobert a la finca de Mas Joan d'Espinelves arran d'un encreuament entre *A. pectinata* i *A. pinsapo*. Aquest híbrid ha estat batejat amb el seu nom d'origen. Les seves fulles, d'un color verd fosc brillant, romanen molt de temps a les branques, encara que l'arbre hagi estat separat de les arrels o de les branques del tronc.

Abies nordmanniana (avet de Nordmann)

Originari de les muntanyes del Caucas, fou introduït a Europa l'any 1848. Pot atènyer fins a 60 m d'alçada. La seva capçada és cònica i les fulles varien des d'un color groguenc fins a verd brillant. Pels colors de les fulles i per les seves branques, que arriben fins a la base, és molt apreciat com a element decoratiu.

Picea abies (avet roig)

És una de les espècies més apreciades com a arbre de Nadal. Pot arribar fins a 50 m d'alçada. No és espontani als Països Catalans i forma extenses boscúries pel centre i nord d'Europa. Es diferencia de l'avet perquè té les fulles agudes de secció romboidal, dures i punxants. Les pinyes són ovoides i penjants i cauen totes senceres quan maduren les llavors. En canvi, els avets tenen unes fulles molt característiques. L'anvers de la fulla és de color verd lluent i el revers té dues ratlles blanques. Les pinyes són sempre erectes i es desfan quan maduren les llavors, quedant només sobre les branques de l'arbre un eix pelat que mira cap amunt.

Buxus sempervirens (boix)

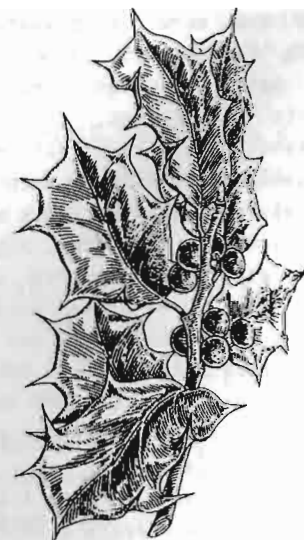
Arbre perennifoli que no arriba a desenvolupar-se; gairebé sempre és arbustiu. Té les fulles ovalades, oposades i d'un verd lluent. Les flors són petites i estan situades a l'axilla de les fulles.

El fruit és una càpsula rodona amb tres banyetes.

Viu generalment en sòls calcaris. La fusta s'utilitza per fer peces tornejades, com culleres i forquilles. Fou utilitzada també durant molts anys per a fer gravats d'impremta artesanals.

Ilex aquifolium (boix grèvol)

Es també un arbre perennifoli de 8 a 10 m d'alçada, correntment d'aspecte arbustiu. Les fulles dures, lluent i amb marge ondulat tenen dents agudes i punxants. És una planta dioica, o sia que les flors masculines i les femenines es troben en peus diferents. Els fruits vermells que li donen aquest aspecte ornamental tan apreciat serveixen d'aliment a un gran nombre d'ocells, en canvi són tòxics i constitueixen un purgant molt fort per a l'home.

Viu a la muntanya mitjana. La fusta també ha estat usada en ebenisteria.

ATENCIÓ! És una espècie protegida, per tant NO ES POT COLLIR. Normalment les que venen al mercat provenen de fora de Catalunya. Cal tenir en compte aquesta normativa de la Generalitat de Catalunya. Sempre ens ha quedat el mal record, en algunes excursions, de veure com la gent talla va inconscientment aquesta espècie sense fer cap mena de cas a les nostres recomanacions.

Pistacia lentiscus (mata)

Arbre petit poc desenvolupat que pot arribar a 6 m d'alçada. És també dioic. Les fulles són compostes, paripinnades (nombre parell de foliols) i molt aromàtiques. El fruit és una drupa, primer vermella i després negra quan es torna madur. És una espècie típicament mediterrània que viu als boscos esclarissats de la terra baixa.

ESCORCES D'ARBRES

Quercus suber (alzina surera)

Es distingeix de l'alzina pel color del tronc i per la capçada menys densa, però es caracteritza principalment perquè té el tronc i les branques recobertes d'una capa gruixuda de suro. Aquest suro és objecte d'una important indústria per a la fabricació de taps per a les ampolles de vi i de cava.

Les grans panes de suro que hom arrenca de l'arbre les utilitzem per guarnir els nostres pessebres.

Viu en terrenys silicis i necessita un clima no gaire sec per desenvolupar-se. Forma boscos molt importants a la banda oriental del Principat.

ARBUSTS

Cotoneaster sp.

Aquest gènere agrupa espècies originàries de la Xina. Són arbusts de fulles simples, coriàcies, senceres i generalment cotonoses per sota. Les flors són petites i blanques. Hi ha nombrosos

híbrids cultivats en parcs i jardins. Sol suplir el boix grèvol, per raó dels seus fruits rodons de color taronja.

També es ven al mercat com a element decoratiu per les festes nadalenques.

Ruscus aculeatus (galerà)

És un arbust que té dues menes de tiges, unes de cilíndriques i altres en forma de fulla. Aquestes últimes, que hom creu que són fulles, s'anomenen botànicament fil·locladis. Són lanceolades i acaben en punxa rígida. Les fulles veritables són molt petites i es desprenen molt aviat de la planta. Les flors són petites i es formen a la part central de les falses fulles. El fruit és una baia vermella rodona que es troba tot l'hivern a la planta i comença a caure a l'entrada de la primavera. No és comestible.

És una espècie típica de l'alzinar amb marfull.

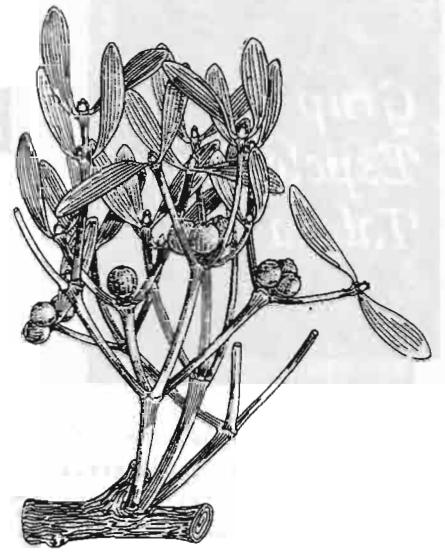
Juntament amb el boix grèvol, és de les plantes més apreciades per guarnir el Nadal.

Viscum album (vesc)

Arbust semiparàsit. Viu sobre els arbres, preferentment sobre pomeres i àlbers. La tija es divideix constantment en dues parts, després en quatre, vuit, etc. Les fulles són persistents, ovals i lanceolades. El fruit és una baia blanca transparent.

La disseminació de la planta està a càrrec dels ocells, que mengen els seus fruits i, posteriorment, dipositen les llavors no digeribles sobre les branques dels arbres. Les llavors germinen produint un xupador que s'endinsa a l'escorça de l'arbre que parasita.

Es regala entre les persones que més s'aprecien per desitjar-se felicitat i un bon any. Ha estat eternitzada pels gals com a símbol d'immortalitat.

MOLSES

Scleropodium purum

Són plantes baixes de color verd clar, que tenen les fulles senceres amb els àpexs arrodonits. Viuen sobre terres calcàries, sorrenques, prats i boscos. Són molt abundoses.

És la molsa més freqüent i popular amb què confeccionem el pessebre.

LIQUENS

Cladonia convoluta

Té un tal·lus format per expansions laminars de color verd olivaci. Els lòbuls d'aquestes expansions, amb els marges de color blanc, sovint es troben rissades cap amunt. És aquest color blanc el que fa que utilitzem aquesta espècie per decorar les muntanyes del pessebre tot simulant escapades de neu.

A més d'aquestes espècies, que hem considerat les més importants, m'hi ha d'altres com els pins, el bruc d'hivern, la savina que també es fan servir per confeccionar el pessebre.

MARIA CARME BARCELÓ I MARTÍ

EL MEU CURSET " D'ESPELEO"

El propòsit de descriure una nova sensació que pot experimentar un animal de dues potes és força complicat, ja que un bolígraf no va tan ràpid com la ment.

Em van proposar d'assistir a un curset d'espeleo. Jo encara no sabia què era això. El primer pou fou en pla invasió. Tots o gairebé tots vàrem baixar i pujar de cop. Va ser apassionant perquè era la primera vegada que em penjava a una corda.

I ara ve quan el maten! El segon fou un avenc amb bastant més mala llet. En aquesta ocasió anàvem tres; la cosa va canviar una mica. Davallàvem, jo anava al mig amb l'escalfor que pot donar-te un company en aquests casos. Hi ha una confiança que t'arriba a impregnar quan veus que un t'espera a baix i el de dalt es preocupa de tu.

Tot anava bé però ... Va aparèixer davant nostre un fabulós pas

estret, tan estret que nitan sols arribava a ser un pas. Aquesta imatge la conservo gravada a la meua ment, arxivada en la secció d'esglais.

Vaig aconseguir passar-lo amb molta dificultat, i quan em disposava al descens, un dels estreps del meu equip es va colar per una estalagmita i m'impedia tant baixar com pujar. A baix m'esperaven 40 m. Aquestes línies són testimoni de la por que vaig arribar a passar. Penjat com un rat-penat em vaig aturar a pensar en una de les preguntes que podrien fer canviar el curs de la meua vida: I què cony faig jo aquí?

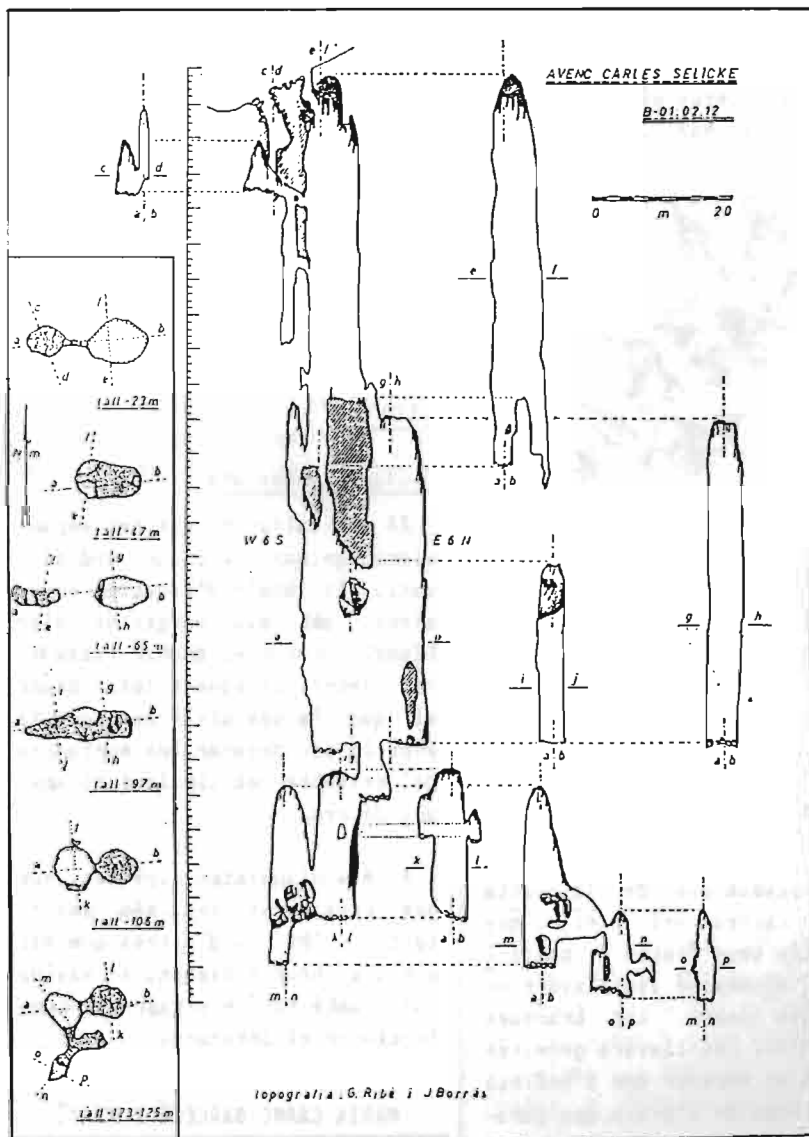
Vaig arribar a desfer-me de la dificultat i vaig baixar i baixar i baixar... fins que quasi arribàrem a fer cota. I dic quasi perquè ens van faltar cinc metres de corda. En cada parada del descens, el meu cervell treballava al cent per cent rumiant com aconseguiria travessar aquell pas que per poc ...

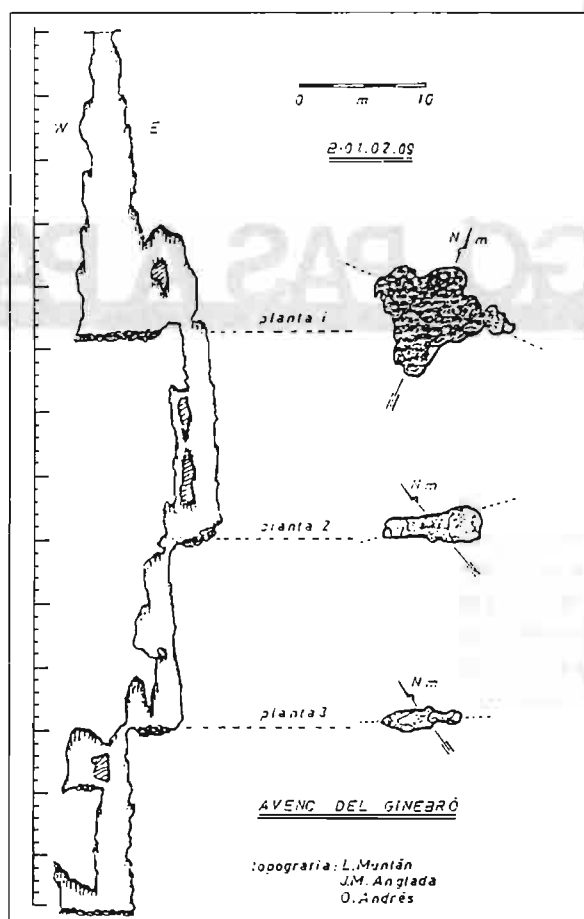
Volia abandonar. Tenia por però "amb el ganivet que mates amb el ganivet que menges"!

Durant l'ascensió anava tan acollonit que ni tan sols em vaig adonar que ja havia passat aquella escletxa entre roques.

Més tard hi van haver més sortides. Ara ja començava a fixar-me amb més deteniment en les rares formacions ocultes en el silenci de la soletat.

Va ser a la boca del pou més impressionant dintre les meves proses que em vaig adonar dels punts flacs del subconscient. Al començament del descens tenia por, a la meitat del pou gaudia de la por, al final del pou me'n reia de la por i un cop altra ve-

gada fora del pou no tenia por, sentia orgull.

Són coses que només els bojos amb granota i llum al front poden comprendre. És un fil que travessa el més profund de la capriciosa naturalesa, un fil en què només depens de tu mateix.

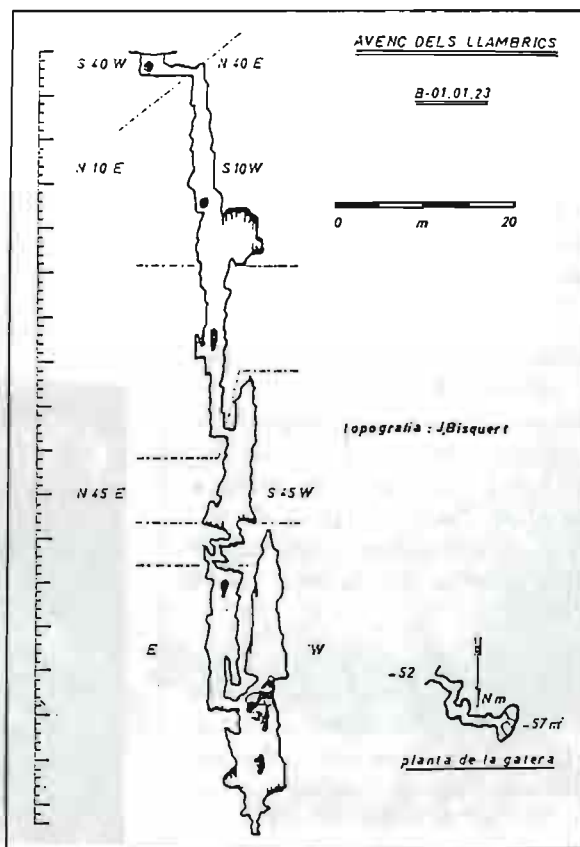
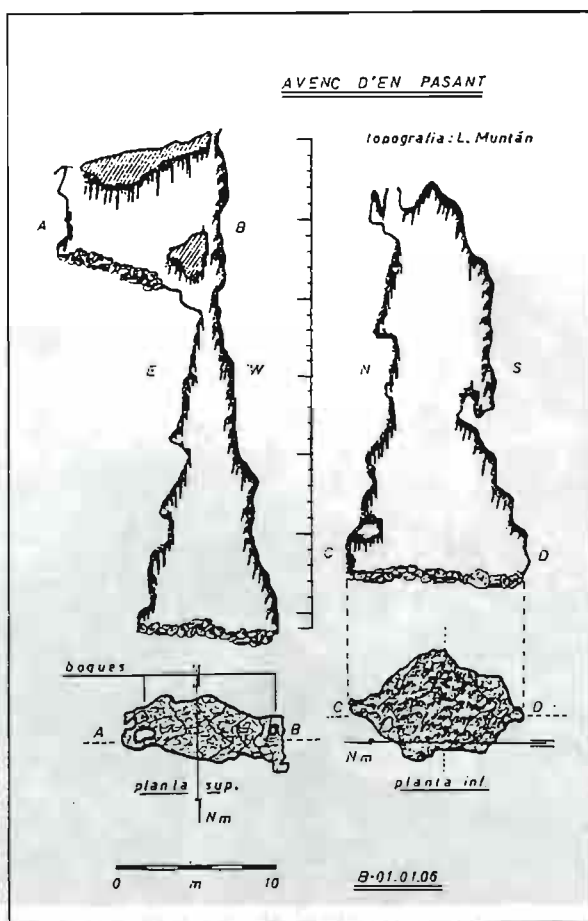
Amb tot això he pogut esbrinar una cosa que la vida normal de persona normal potser no m'ho hagués arribat a ensenyar. Vaig aconseguir la superació de mi mateix simplement amb decisions dures i violentes.

Només resta per dir que aquests foscos espais subterranis, per més amagats o secrets que siguin els llocs en què es troben, hi són per ensenyar-nos alguna cosa: pots trobar-te tu mateix en llocs on ni tan sols et pots veure.

De veritat, aquestes aventures valen la pena.

Pedro Pérez

Topografies d'alguns dels avencs explorats en aquest Curset.

AL CANIGÓ, PAS A PAS

21 etapa: Cap de Creus-Port de la Selva; 128 participants + 9 acompanyants; 16,6 km; 1-10-89.

Fa dues temporades iniciàvem l'etapa Vilanova-Canigó. Recordem que érem una colla més que nombrosa que ens donàrem cita a l'Aderó, arran mateix del mar, per començar la nostra "singladura". Era un esplendorós diumenge de setembre i això ens motivà per encapçalar la nostra ressenya retrospectiva amb un títol "robat" a l'Espriu: "Les roques i el mar, el blau", que tan s'adeia en aquella etapa inicial que vorejava la costa fins a Sitges.

Avui, davant de la panoràmica que se'ns ofereix, és un altre poeta, en Sagarra, i un estimat cantant, el Llach, els que ens fan venir al record unes estrofes breus però que ho diuen tot i amb força: "vinyes verdes vora el mar, aigua penyal i basarda..." Qui no hi pensa, davant d'uns racons tan esquerps i a la vegada tan esplèndids i grandiosos com té el Cap de Creus?

Perquè, efectivament, és a la punta mateixa del Cap de Creus, on iniciem l'etapa que, seguint la serralada pirinenca pel GR-11, ens ha de portar, finalment, a l'anhelat Canigó, després de retrobar l'entroncament amb el GR-2 que hem deixat "aparcats" a la Jonquera.

Hem sortit de Vilanova a les 6 del matí, amb tres autocars, camí del Cap de Creus. Hem esmorzat a l'àrea de l'Empordà i ràpidament hem seguit fins arribar al Far del Cap de Creus on els autocars ens han deixat. Veure-ho per

creure-ho! Més d'un centenar de persones arrapades en aquells penyals, camí de la punta del Cap, just a tocar aigua. Si no fos per la coloraina de la vestimenta, diríem que sembla una colònia de pingüins. Algú, si ens observa, deu creure que és un desembarc dels aliats o bé una nova invasió mediterrània.

Fem cap tots plegats a la punta on veiem el rètol que ens marca el GR-11. Allà concentrats, el Salvador Butí inicia l'estrena d'un nou GR i d'un nou curs excursionista amb unes bres paraules, seguides d'un acte simbòlic, solemne i "emotiu": el llançament al mar d'una ampolla amb un missatge a dintre adreçat als déus grecs del Mar i als Quatre Fills del Vent.

-Estan bojos aquests 'cossetans'-(com diria l'Obelix si hi fos

present). Un cop llegit el missatge, l'amic Voltà és l'encarregat de llençar l'ampolla al mar i ho fa desplaçant-se fins a tocar aigua. Moments d'aplaudiments i entusiasme... Bojos, no, però engrescats sí que ho estem. És que ens ha tocat la tramuntana? El cert és que, muntanyencs d'afició i devoció, no deixem de portar el mar molt arrelat dintre nostre i aquest matí lluminós a la punta més nord-oriental del país ens estimula.

Després es fa un obsequi a l'Agustí Poch (un Agustinet en miniatura) pels excel·lents serveis de preparació i coordinació que ha portat fins ara sempre entregat als GR.

I és el moment de començar de debó. Reculem fins arribar prop del Far i seguim la ruta que ens ha de portar al Port de la Selva.

Concentració de marxadors del G.R.
al Cap de Creus (Foto B.Forgas)

Al Canigó, pas a pas

El paisatge és més aviat àrid, però anem observant curioses formes de roca completament erosionada per la força del vent i l'aigua salada, i sempre amb el mar d'un color blau intens de fons es fa agradable.

Fem una parada de reagrupament prop del Mas Rabassers des d'on divisem, de sobte, un grandió estel blanc "amb potes" que baixa de la muntanya. Després hi veiem darrera, enganxat a l'estel, el nostre amic Campillo, que sempre està a punt de fer-ne alguna.

Sortim del Mas Rabassers quan portàvem ja gairebé una hora i mitja de camí. Fa una mica de calor però no mata, l'aire és agradable (no tramuntanal), i sentim una intensa olor d'olivarda.

Una hora llarga més tard, es destaca en un moment la vista excel·lent d'una cala meravellosa, la cala Tavellera, i ens falten camies per baixar-hi corrent i remullar-nos una estona. (N'hi ha que prefereixen fer de barraquers!). La capbussada o bany de peus ens dóna per enfilar-nos coster amunt en fila índia.

Ens allunyem de la costa i passem a frec de l'ermita de Sant Baldric de Tavellera, mig arruïnada i amb sostre esfondrat. Al costat hi ha una torre circular de defensa, també esberlada.

El final d'etapa se'ns comença a fer una mica pesat i calorós. Arribem finalment al Port de la Selva on encara alguns anem a fer una altra remullada i ens escampem per dinar, uns damunt la sorra, altres al passeig i d'altres al restaurant. Per cert, veus no oficials ens han fet arribar que aquell dia gairebé s'acabaren les existències de queviures a la població, perquè hi havia hagut algun comensal que ... rieu-vos-en dels romans i dels seus àpats...!

El retorn a Vilanova fou bastant penós, per no dir del tot. Hores d'embús a la carretera i els vídeos a tota pastilla! Per poc no ens agafa un atac d'histèria col·lectiva... Com sempre, la història del vídeo i les normes de convivència foren tema de conversa durant l'estona fins arribar a casa. Al cap d'uns dies n'hi havia que encara ho recordàvem amb pànic...

22a etapa: Port de la Selva - Llançà; 96 participants més sis acompanyants; 10,3 km; 22-10-89

Programada en un principi per arribar a Vilamaniscle, l'etapa d'avui ens portarà a Llançà. La raó d'aquestes modificacions és que hi ha algun tram poc o gens accessible per als autocars i s'ha cregut més oportú fer-ho d'aquesta manera. De passada, val a dir-ho, se'ns ha escurçat l'etapa, i això és d'agrair, perquè ens espera una pujadeta ...

Hem sortit també a les 6 del matí de la Plaça de l'Estació. Passada la "rotonda d'Intermerca" i com en una pel·lícula americana ens persegueix i posteriorment ens fa aturar un taxi... Sabeu qui hi havia a dintre? El Jaume Garriga i la Maria Garriga. (Hem quedat amb el dubte de si s'havien adormit o és que encara no hi havien anat?).

Arribem de dret a Port de la Selva on esmorzem abans de començar la caminada. Al poblet, en aquella hora, hi havia una calma que convidava a quedar-s'hi per a gau

Inici del nou GR a Cap de Creus
junt al rètol del GR-11 (Foto B.Forgas)

La Cala Tavellera (Foto B.Forgas)

Al Canigó, pas a pas

dir-ne, però l'Agustí és un xicot molt seriós i disciplinat i a l'hora programada ens dóna l'ordre de sortida.

Avui, com dèiem abans, ens espera una pujadeta que Déu n'hi do! Només hem de salvar 520 m d'altitud fins arribar al monestir... Però ens ho prenem amb ànim. Anem guanyant alçada mentre pugem entre antigues feixes de conreu ara amb restes de calcinació. Hi ha un oreig suau i una vista esplèndida com més amunt ens trobem i si ens girem d'esquena.

Vora les 11 del matí, arribem al costat de la font del Monjos, a sota mateix del monestir de Sant Pere de Rodes. Allà, mentre reposem, uns decideixen si es queden a visitar el monestir o bé continuar amunt fins a l'enlairat castell de Sant Salvador Saverdera, castell roquer emplaçat al cim més alt de la serra de Rodes, a 670 m, des d'on si no hi ha boira -malaauradament avui n'hi ha es divisa una panoràmica fantàstica de tot el golf de Roses.

un xic - es divisa una panoràmica fantàstica de tot el golf de Roses.

Un grup més nombrós es decanta per visitar el monestir. Hi ha qui no ho coneixia, i els qui hi havíem estat ja alguna altra vegada no ens feia res dedicar-hi una altra estona a admirar aquest celeberrim monestir benedictí, ara molt malmès malgrat les diverses reconstruccions -que encara continuen-.

Una hora i mitja més tard, ens arribem, continuant la ruta, al costat de Santa Helena (Santa Creu de Rodes), església pre-romànica que té el mateix nom del poble ara desaparegut del qual fou parròquia.

Prop d'aquest indret trobem la confluència del GR-11 al el GR-92, a la vora d'una masia enrunada.

A partir d'aquí, tot és una forta i llarga baixada fins a Llança. Ara bufa un vent bastant considerable i t'has d'apuntalar bé perquè no et faci caure. Passem una

estona per damunt d'un camí tipus marge. El paisatge és bastant desolat. Més cap al final trobem una filera d'oliveres, uns claps de pins i altes atzavares arran de camí. Dividem unes altes muntanyes que pertanyen a l'altra banda dels Pirineus, en terres de la Catalunya Nord.

Abans d'entrar al poble, ja molt proper, passem a prop d'unes vinyes ara d'un color vermell torrat, no verdes, com les del poema, que aprofitem per fotografiar

Els més tocatardans arribem a Llança prop d'un quart de tres. Només entrar al poble, un senyor que no ens coneix de res se'ns acosta i ens comunica que s'ha mort repentinament el Trias Fargas. Quedem astorats amb la notícia.

Després tot és anar amunt i avall buscant lloc per encabir-nos i dinar. Una colla molt nombrosa coincidim en una placeta, al costat de l'església parroquial. Ens enterem que la Mari (la dona del Mateo) porta un pastís casolà, i com que som així de discrets, acaba repartit en petits bocins perquè tothom hi vol prendre part i a la pobra Mari no li deixem ni la recepta.

Aquesta vegada els autocars i el trànsit de carretera es porten més que bé, admirablement, i fa que arribem a casa al cap de tres horetes escasses de sortir de Llança. Tan espantats com estàvem recordant l'etapa anterior! Serà per l'angúnia que vam passar que avui ha minvat tant el personal? Esperem ser una bona colla a la propera sortida.

La propera havia de ser el 19 de novembre i havíem d'arribar a Rabós d'Empordà, però les fortes pluges caigudes i la notícia, el dia anterior de la sortida, de la probabilitat de trobar carreteres tallades, ens ha fet desistir i deixar-ho pel 17 de desembre. Quin remei!

Monestir de Sant Pere de Roda (Foto Ll.Forgas)

EL TERRITORI URBA DE VILANOVA I LA GELTRÚ

APUNTS PER A UN ESTUDI DE MILLORA DE LA SITUACIÓ ACTUAL (cap. III)

EL BARRI DE SANT JOAN

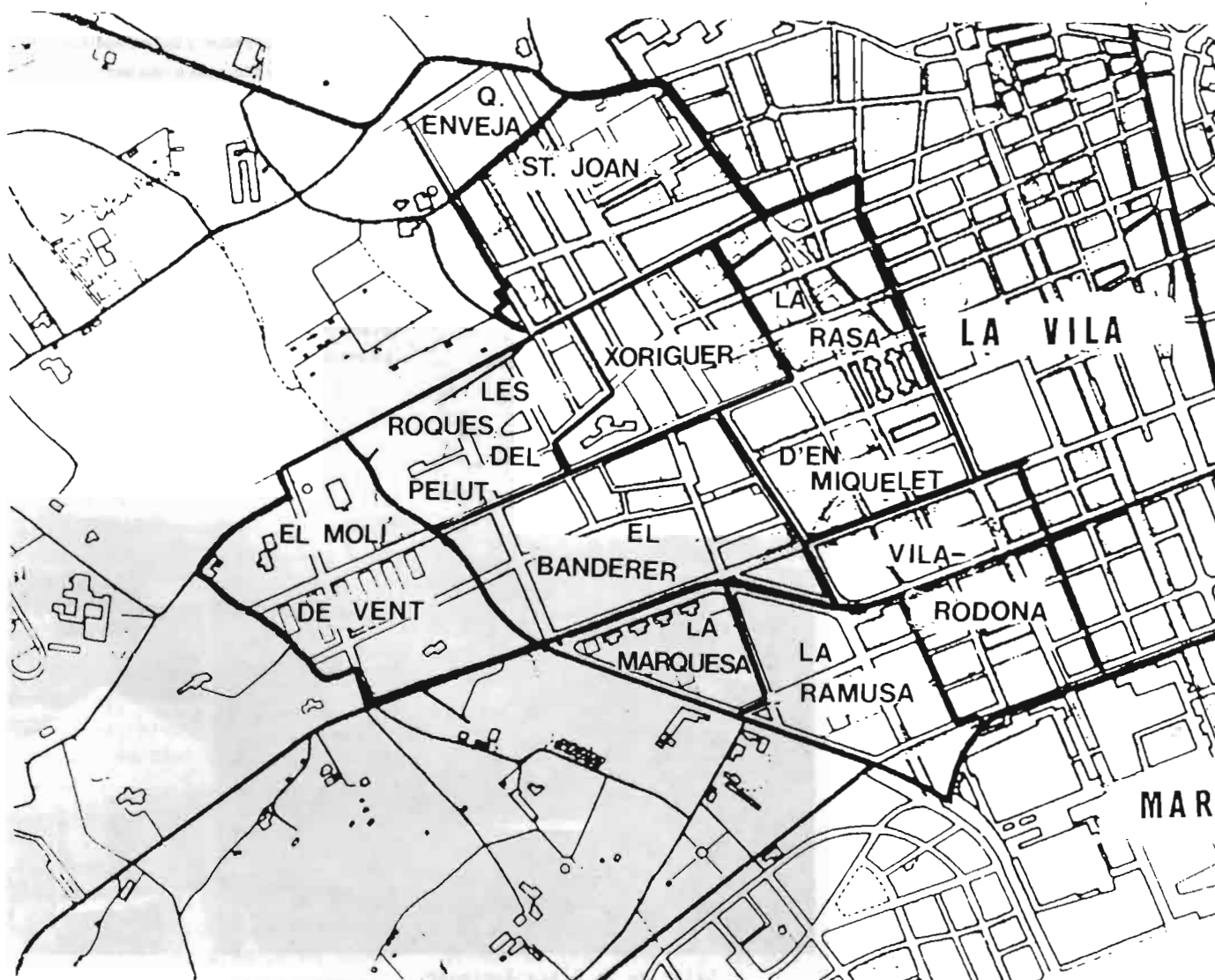
La nostra ciutat no conserva cap record monumental pròxim al tombant del mil·lenni i, potser, l'èrmita de Sant Joan amb la torre rodona de la Quadra d'Enveja sigui el més llunyà testimoni sobrevent del temps en què la història i la llegenda es confonen. En el barri de Sant Joan, com també ho foren els habitatges del Grup Armanyà, hi trobarem cabuda els primers immigrants que arribaren a Vilanova i la Geltrú en els inicis dels anys seixanta. Aviat po-

deren ocupar els habitatges socials que els proporcionava el "Ministerio de la Vivienda" i foren ells mateixos qui facilitaren la mà d'obra necessària per a construir-los.

Aquests sectors, un cop habitat, foren ampliament desprestigiats pels mateixos vilanovins que veieren el dels uns ghettos per a la gent immigrada. La crítica fàcil adduïa la minsa capacitat d'integració que tot sovint oferien i, possiblement, fou així si bé

cap estament o societat contribuï a un apropament.

Contradictòriament, després de tants anys, és el barri que té avui més força i vitalitat. Manté una inèrcia de creixement considerable que, precisament, el diferencia de la resta de la ciutat, massa enquilosada i tancada en sí mateixa. A desgrat d'això, estem observant impassibles com a poc a poc s'absorbeixen els edificis històrics que esmentava al començament; ja no cal sortir de la ciu-

tat per trobar-se a frec de l'antiga torre i la venerable ermita. La llegenda ens recorda que l'any 1125, un home coratjós anomenat Andreu Planes, de Sant Pere de Ribes, acabdillant un grup de cristians decidits, van conquerir una torre al peu de la Collada aprofitant l'avinentsa de què uns quants moros havien anat a banyar-se; com que aquesta feta s'esdevingué el 24 de juny, els vencedors decidiren aixecar-hi una ermita i dedicar-la a Sant Joan.

A criteri de l'articulista el barri queda subdividit en deu sectors que, després d'esmentar-los, argumenta somerament:

- El Molí de Vent
- Les Roques del Pelut
- La Rasa d'en Miquelet
- La Marquesa
- Vila-rodon
- La Ramusa
- Xoriguer
- El Banderer
- La Quadra d'Enveja
- Sant Joan

El Molí de Vent

És el sector més occidental del nucli edificat, a ponent del torrent de Sant Joan. Conegut popularment per "l'Esmeralda" tot i que en l'actualitat i mercès al suport del govern municipal hi ha la voluntat decidida de recuperar el topònim. Ateny tots els blocs d'habitatges que amb nom de pedres precioses edificà l'empresa Fort-Parés S.L. en una nova onada constructora que impulsà la promoció de nous blocs a l'altre costat del torrent i on, precisament, calgué construir un pont per a salvar-lo amb comoditat.

Està dotat de bons equipaments. La perllongació de l'Avda. Francesc Macià és l'artèria que l'uneix amb la Vila tot i que en l'actualitat s'estan realitzant obres d'infraestructura d'un conjunt de carrers nous que faran cap a la carretera. S'hi preveu un creixement urbà que ha d'acabar enllaçant amb la urbanització de l'Aragai.

El topònim no ofereix cap dubte a l'existència d'un molí de vent molt proper a una casa que avui en cara existeix i rep aquest nom. Segons informació d'en Joan Virella, al marge d'uns altres dos molins de vent situats a la Geltrú i a A-

darró, el de la Collada al qual fem referència, se'l coneixia antigament per Molí d'en Llançà; la seva situació, al peu de la Carrerada que menava a l'Arboç, era aprofitada pels bandolers com a darrer reducte abans de repartir-se el botí robat.

Les Roques del Pelut

L'etimologia és desconeguda, si bé hom pot suposar que algun remot i popular personatge vellós hi tindria abric a redós d'unes roques situades entre el torrent de Sant Joan i la Quadra d'Enveja. El cas és que avui dia no observem cap prominència en aquest paratge. Cap la possibilitat que es tractés simplement d'un rocallís compost per una fina placa de tapassot que, amb el temps, hauria desaparegut, o, tal volta, d'un recer pròxim al carrer Bailén, a l'alçada de la Plaça de l'Enxaneta, on segons el cadastre del 1739 s'hi extreia pedra per a la construcció de l'església de Sant Antoni des del 1716; en efecte, la peça número 1014 és denominada "La Pedrera" i, un cop desxifrat l'enorme trencaclosques que representa aquest Cadastre efectuat per ordre del rei Felip V, li correspon la situació descrita.

Altrament, viu és encara per a alguns el record del Camí de les Roques del Pelut que des de l'ermita, seguint un traçat tortuós, feia cap a la Rasa d'en Miquelet, avui Passatge de l'Indiano i Plaça de Catalunya.

Aquest sector, doncs, resta de limitat a llevant del torrent de

Sant Joan, entre els carrers de l'Aigua i l'Avda. Francesc Macià. Té rellevància el fet que fa pocs s'acabà la construcció de l'església parroquial dedicada a Sant Joan, obra de l'arquitecte Josep M. Pericas, el qual no pogué veure acabada l'obra tot i que dirigí la tasca de col·locació de la creu monumental que remata l'absis sobrealçat.

La Rasa d'en Miquelet

Era un torrentet tortuós que recollia l'aigua de pluja. Ha anat desapareguent a trossos en la mesura que la ciutat s'ha expandit cap a ponent. Fou el boom de la construcció dels anys seixanta que féu emergir els blocs del Manco i que ja no tingué aturador; al final de la dècada ja s'havia creat una nova línia divisòria al carrer Josep Coroleu. Entremig hi ha el carrer del Pare Garí, un vi al important que hauria d'haver recollit el nom de la Rasa d'en Miquelet si hi hagués hagut un xic més de sensibilitat.

Sobre el terreny, la Rasa és avui dia gairebé imperceptible; només en resta el trosset comprés entre els carrers del Recreo i de Pelegrí Ballester; malgrat això, molta gent la recorda encara. El nom apareix en alguna guia urbana però el cert és que no s'ha trobat un vial adequat per deixar-li el nom; no obstant crec que és el millor topònim per designar el districte situat a ponent de la Rambla Samà, entre els carrers de l'Aigua i l'Avda. de Cubelles, di-

Solar de la Plaça Xoriguer i Camí de les Roques del Pelut (1968). (Foto J. Virella)

Villa Antonieta. Era situada entre el Parc Samà i el camí de l'Estany al Barri de Vila-rodona (1966). (Foto J.Virella)

ta també Carretera Vella. Cal esmentar la Plaça de Catalunya, inaugurada el novembre del 1974, que ha esdevingut un altre punt neuràlgic de la ciutat.

La Marquesa

Ens trobem amb un altre topònim que s'ha perdut en la darrera generació. Segons es despren de l'es crutini del Cadastre del 1739, ocupava un sector a llevant del torrent de la Ramusa, per sobre de la carretera -fusteria de la Pirelli i s'nia Germanor- i per sota d'aquesta -Blocs Pirelli i escola Canigó-. Aquest valuós document ens diu que Pau Serra, pagès, tenia una peça de terra a la partida de la Quadra d'Enveja (1025) precisament dins d'aquest sector; doncs bé, la seva mare es deia Marquesa. Era costum que quan un individu es deia Marquès de cognom, la seva muller agafava el mateix cognom en gènere femení, o sigui, en aquest cas Marquesa i en d'altres, Pujola de Pujol i Maiola de Maiol només com a exemples il·lustratius del nostre terme i de la mateixa època.

Avui dia per designar aquest sector hom sol expressar-se amb vaguetat: "més enllà de la Cotesua..."; cap, doncs, la possibilitat de recuperar el topònim de la Marquesa, espai triangular cenyit per la carretera, el torrent de la Ramusa o de Sant Joan i el carrer Canigó.

Amb l'enderrocament de la pista de bàsquet del Pirelli (amb marcadors electrònics era una de les més innovadores de la seva època) i la conseqüent edificació de blocs de vuit pisos, s'ha produït en aquesta demarcació un fort increment demogràfic.

Vila-rodona

És un topònim difícil de justificar. Novament ens trobem amb un altre nom que s'ha perdut en una zona cèntrica de la ciutat. Ocupava una zona pròxima al Col·legi dels Escolapis i Parc Samà. Hom no sap si hauria estat una antiga vil·la romana propera a Adarró; com a mínim sí sabem que el seu origen és contemporani al de Soterània. Se'n troben moltes referències durant tot el segle XIV, la darrera de les quals, un pergami de l'Arxiu Parroquial de la Geltrú del 1391, s'esmenta "Pere Rubei del Mas Vilarrodona de Cubelles".

Certament aquest topònim avui dia és fet entrar una mica per força; hi ha però un fet circumstancial que cal tenir present: si examinem l'arxiu notarial ens adonarem que moltes escriptures de les cases que constitueixen aquest sector mantenen vigent el topònim quan hom fa referència a què pertanyen a la partida de Vila-rodona. M'he decidit per aquesta terminologia després d'haver descartat qualsevol referència als PP. Escolapis i no haver trobat cap altre nom per identificar amb claredat aquest sector, fixat entre els carrers de l'Havana, Parlament i Camí de l'Estany i la via del tren.

La Ramusa

Aquest topònim queda ben identificat en el Cadastre del 1739 ja que conserven el nom de la partida les peces amb la numeració següent: 741, 744, 745, 746, 747, 748 i 749, comprovant-se gràficament que ocupaven una zona a llevant del torrent de Sant Joan i a migjorn del camí de Sant Gervasi on, precisament, el torrent canvia de nom

per denominar-se torrent de la Ramusa. Algun historiador ha definit també aquest nom en un sector pròxim a la torre de Ribes Roges en esmentar l'existència de l'Estany de la Ramusa.

L'origen d'aquest nom, per bé que desconegut, no deu ésser massa anterior a la del Cadastre; ha perdurat fins la darrera generació i un cop més ha estat l'actual qui l'ha deixat perdre. Hauria estat més apropiat donar aquest nom al passeig que cobreix el torrent en lloc d'honorar la memòria de Lluís Companys, sense voler desmerèixer la figura del qui fou president de Catalunya. Crec que la millor manera de perpetuar un topònim, i més encara trobant-se en vies de desaparició, és adjudicar-lo a un nou vial que s'obri en la zona més propera a on li correspon per la seva situació.

Cal reconèixer que en aquest districte guanya popularitat dia a dia el nom de Plaça de la Sardana on l'AA.VV. organitza cada any una lluada Festa Major, nom aquest que s'asumeix per mancança d'un altre que l'identifiqui.

Restà circumscribit per la carretera i la via del tren i pels carrers Canigó i el Camí de l'Estany (referint-se obviament al de la Ramusa). Darrerament ha guanyat també en pes demogràfic; el pas sota la via ha desfet la barrera que representava el trànsit de trens.

Xoriguer

És un nom d'ocell. És el nom d'una plaça que identifica tot un barri. És, com diu en Xavier Capdevila, una plaça que fou ideada i conquerida de manera popular i va representar un dels primers triomfs cívics de la història recent de la transició democràtica; de fet, quan es creà l'AA.VV. del barri de Sant Joan, la primera de la vila, ja es plantejà d'entrada voler salvar un immens solar per urbanitzar, al mig del barri, convertint-lo en una plaça projectada racionalment, debatuda pels veïns, pensada pel barri, per al seu aprofitament i servei. I se'n sortiren! Mai a Vilanova no s'havia projectat una plaça amb l'originalitat, l'estètica i la utilitat com la de la Plaça Xoriguer.

La Festa Major del barri de Sant Joan es viu en aquesta plaça; també Les Comparses que organitza l'

AA.VV. Distribuïda en espais diferenciats és des del primer dia plena de vida; no és solament un premi a la tenacitat, és tot un símbol. A redós d'ella se circumscriu l'espai que conforma el districte.

I d'on ve aquest nom? És sabut que un net de la família Puig i Xoriguer (posseïdora d'extensos terrenys en aquesta zona i que en part ocupaven la plaça), el senyor Joan Puig, era gerent de la fàbrica de teixits "Puig i companyia" el 1890 (avui dia coneguda per la FISA); se'l reconeixia per l'excés de cel que mostrava vers els seus treballadors per què s'incorporessin al seu lloc de treball després d'haver esmorzat i, de fet, quan l'avistaven ja el temien i deien: "afanyem-nos, que ja ve el xoriguer...!" renom aquest que, al marge de la seva veracitat per descència directa, obeïa més a la seva actitud poc comprensiva i severa. Tanmateix, ordenà forjar al manyà de la fàbrica un ocell a semblança d'un xoriguer que penjà a l'entrada de personal per què sense la seva presència física vetllés els horaris d'entrada dels treballadors. El cas tingué anomenada i el mot ha estat afortunat.

El Banderer

Ha estat a punt de perdre's també aquest topònim. De petit havia sentit el meu pare fer-ne referència. Fa pocs anys l'Ajuntament tingué l'encert de denominar Racó del Banderer una placeta de mala mort que, de rebot, en resultà davant l'Institut Manuel de Cabanyes, si bé el Banderer abastava un territori molt més extens.

Però, d'on deu venir aquest nom? diu l'Alcover-Moll: "qui porta públicament la bandera d'un exèrcit o d'altra institució" i afegeix: "pintor de banderes o tapissos"; si bé la millor referència podria ésser la del mot bander: "guàrdia de la propietat rústica encarregat d'evitar i castigar amb bans els abusos que es cometin en els camps". En el Cadastre del 1739 aquest territori és inclòs dins la partida d'Enveja i, en no esmentar-lo, hem de creure que deu correspondre a una època posterior. Malgrat les definicions ressenyades, la procedència d'aquest topònim és desconeguda.

Perllongació de l'actual Avda.F.Macià (1967). (Foto J.Virella)

Ressenyar el Camí del Banderer no està pas de més: des d'un revolt del de les Roques del Pelut, feia cap al de Sant Gervasi (encreuament de l'Avda.Josep Coroleu i l'Avda. de Cubelles). Abastaria doncs una zona delimitada a ponent de l'Avda. Josep Coroleu, entre la carretera i el carrer de l'Aigua, i a llevant del torrent de Sant Joan. Un sector aquest on darrerament s'hi han obert carrers i s'hi està construïnt a bon ritme.

La Quadra d'Enveja

Amb aquest nom s'identifica un topònim d'una referència històrica molt reculada amb un sector de tan nova creació. En efecte, encara no fa un any que es començava el primer edifici a la part meridional del camí que mena a l'ermita i ara només cal observar-ho: tot un conjunt homogeni d'edificacions ha omplert aquell solar immens, em de tants anys, però que permetia una bella visió del conjunt monumental.

El nucli urbà ja toca la torre d'Enveja. Quin nom millor per a designar aquest petit focus que ha sorgit com un bolet? A dins, una petita plaça recollirà el record dels fraternals contactes que l'Ajuntament ha mantingut amb els pobles de Mèrignac i Vila-real de nominant-se Plaça de l'Agermanament.

Sant Joan

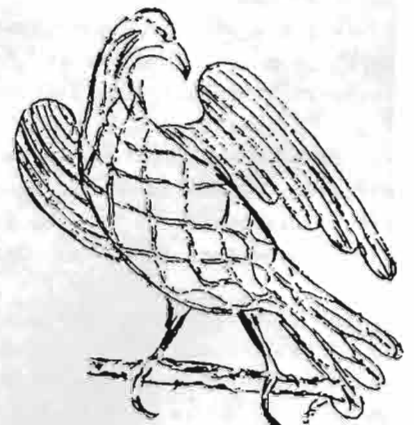
Representa el districte que fou l'origen del barri. Recorda l'època en què es construïren un conjunt d'habitatges promoguts pel "Ministerio de la Vivienda" en una zona aleshores allunyada del que

era el nucli urbà. Era el començament dels anys seixanta: s'obriren nous carrers, batejats amb nom de batalles famoses, i se'n perllongaren d'altres (Sant Onofre i de l'Aigua). Anys a venir, l'Avda. Josep Coroleu, artèria principal de la ciutat, ha acabat traspasant-lo.

Antoni Sagarra i Mas

BIBLIOGRAFIA

- VIRELLA BLODA, Joan. "El Molí de Vent: informe elaborat a petició del Regidor de Parcs i Jardins". 10.1983
- CARBONELL OLIVER, Jaume. "El Xoriguer de la Fàbrica Puig i Companyia". Revista Folklore, nº 2. Abril 1951.
- CAPDEVILA, Xavier. "Rambles, places i carrers vilanovins: la plaça Xoriguer. 1980.
- SAGARRA MAS, Antoni. "Ens adonem de com es perden els topònims locals?". Revista Foment, nº 46. Desembre 1986.
- CADASTRE del terme de Vilanova i la Geltrú. Volum 1. Any 1739 (de l'Arxiu Històric de l'Ajuntament, en dipòsit a la Biblioteca-Museu Balaguer).

El Xoriguer de la Fàbrica de Teixits Puig i Companyia

TOT MIRANT ENRERE

Un quart de sis i sona el despertador, apa nois, aixequem-nos!, enllestim les motxilles i cap a l'estació!, els "monics" ens esperen, el coratge que retransmet la muntanya veç la son. Ja hem arribat!, posem fil a l'agulla... i comencem a caminar. Dalt del turó s'albira Sant Pere de Roda, el majestuós monestir cada cop se'ns fa més clar i proper.

Sento trompetes, remor de timbals, em giro i veig a l'horitzó un estol de naus, naus amb el símbol de la mitja lluna, ah! ara entenc el so de la trompeta, el quaita del castell ha vist el perill; on sóc?, què ha passat?,

miro el rellotge, les vuit del matí, de quin temps?. Se m'atansa un guerrer, porta posada la cota de malles i l'elm sota el braç, fa cara d'espantat. -Escolteu mestre!, em mira sorprès. -Qui sou vós?. -I vós?. -Jo sóc el cavaller Arnau de Roda i vaig corrent a ocupar la meua posició. -Per què?. -No heu sentit l'avís?, no sentiu ara les campanes del monestir anunciant el perill?, sí, ara me n'adono, les campanes parlen: Nang, Nang, Nang ... (correu, correu pagesos, pugeu al monestir, homes, dones, nens, bous, ovelles, ... Aviat es tancaran les portes de la muralla, correu a buscar aixopluc dins les bastes i fortes muralles). Arribo pante-

jant a l'esplanada de l'edifici monacal, els monjos estan dins l'església i canten salms d'imploració a Déu. A fora, quina remor! Tot són corredisses, el poble menut busca un lloc on instal·lar-se fins que passi el perill, si és que passa!

Les naus cada cop són més a la vora, gairebé ja toquen els espadats de la costa, ai la mare! aguantaran les parets construïdes amb tanta cura, rengle per rengle pels pagesos-serfs dels poderosos senyors del monestir, al llarg de tants i tants dies, o bé seran enderrocades en un tres i no res?

El Monestir de Sant Pere de Roda (Foto R. Farriol)

No aguantaran? Han d'aguantar, és la seva obligació! I si no per què les han construïdes! Aquest convenciment és el que manté fermes els vigilants de la muralla, se senten invencibles darrera la seva gruixària, i jo també, perquè sé que els edificis de l'edat Mitjana estaven fets a prova de bombes, o millor a prova de bombardes. Ara sento soroll d'olles, de fogaines xispejants, ah!, és clar!, ara escalfen l'aigua bullent per escaldar els senyors de la mitja lluna!, sí, he dit aigua i no pas oli, perquè amb la gana que passaven aquella gent ben segur que d'oli poc, i el poc que tenien se'l guardaven per fregir la botifarra de l'Empordà.

De nou les campanes toquen, ara més insistentment, ja ens ataquen! Quants moros, quines caires de males bèsties; els monjos, com sols saben resar s'encomanen a Déu i a tots els sants i vinga cantar salteris!, aquests, com que no són benedictins, no fan el "ora et labora", que diu Sant Benet, això pels de Poblet! Aquí que els treguin les castanyes del foc els altres. I jo, què hi pinto, aquí? Si jo anava d'excursió! Oh!, ara pugen els sarraïns dalt de magnífics cavalls (ara entenc això del cavall àrab). I quins cavalls i quins morassos!!! (que bells que són), però els cristi-

ans de Roda no s'entendreixen, vinga, som-hi!, pedres avall i uns quants moros aixafats, tot seguit l'aigua bullent! avall!!! Au!, Au!, fletxes, fletxes... Els moros retrocedeixen, ALA!! HAMALAH!!! (que no sé pas què vol dir). NING, NING, NING!!! Vaja, les campanes ja parlen diferent, el campanar, gegant tafaner somriu alegroi, el perill ha passat. Apa, dones i homes! Tots cap a casa! El blat, la cleda, la cabana de fusta i palla... tot s'ha salvat, de moment!. Apa, pagesos i pageses, cap a treballar la terra dominicata, si no no podreu portar el delma al Senyor Abat i aquest no podrà amagar la panxeta sota l'hàbit. Vinga!, recolliu les gallines, els porcs i avall! cap a la vall.

La calma es torna a notar, sols se sent la remor dels hàbits que retornen a l'església a lloar Déu per haver-los salvat dels maleïts moros i després uns a l'hort, altres a l'escriptorium a copiar miniatures per acabar la Bíblia de Roda, sí, aquella que és a París!

Poum! ai, quin mal!, he ensopegat amb una pedra, però on sóc? sóc jo, l'Àngels, i què faig aquí terra?, -ei, mare, que t'has fet mal? -no, és que ... Això et passa per llegir massa, sí, llegeixes massa novel·les de cavallers

xiflats que es passen mitja vida matant moros i l'altra empaitant dames. Potser sí, però és que el món medieval és tan, tan fantàstic que per un moment he projectat la màquina del temps i ves per on he viscut un atac sarraí..

El Monestir no va caure en poder dels moros, les seves muralles es mantingueren sobiranes per molts segles, però ara, a finals del segle XX és una trista, encara que bella romanalla arqueològica. Foren l'oblit i l'incivisme humà qui feren malbé aquesta joia arquitectònica com tants altres edificis d'aquest país. Respectem i ensenyem a respectar la humanitat, perquè humanitat vol dir tot allò que l'home ha creat i crea.

Meravellem-nos de la natura i aquesta ens meravellarà. Anem nois! el GR ens espera i com peregrins fem via vers aquests camins que veieren passar tanta i tanta gent des de fa tants i tants segles.

Àngels

Xurreria
Trifón ★
VILANOVA I LA GELTRU

NOTÍCIES i COMENTARIS

ECOLOGIA I ESPAIS NATURALS

El mes de maig d'enguany ens assabentàrem del conflicte entre la Generalitat i la Diputació barcelonina amb referència a l'embassament de Cànoves, totalment construït i a punt de posar en marxa. El projecte tenia una antiguitat de seixanta anys. El conflicte rau en l'allegació que fa la Diputació, segons la qual aquesta construcció lesiona el parc natural del Montseny. La Generalitat ho nega, argumentant que s'ha fet en un sector pedregós, desproveït d'entorns singulars i que la destrossa de 200 arbres ha estat substituïda amb la plantació de 500. En aquestes picabaralles institucionals mai sabrem qui té raó, si efectivament hi ha destrosses irremeiables o es tracta únicament de portar la contrària.

El 16 de juliol es deixà passar un ral·li de cotxes i motos denominat dels Mil Cims, d'organització i patrocini francès, per les pistes del Bosc de Bonabé, a l'extrem nord del Pallars Sobirà, enfilant-se cap al Pla de Beret, a la Vall d'Aran. Es diu que aquest tipus de curses estan totalment prohibits a França i que invadiren el nostre territori sense cap autorització per part dels organismes governamentals i que posteriorment no s'ha fet cap protesta en aquest respecte. Sí que anem bé, mentre els de dins de casa es tirin els plats pel cap.

Quasi al mateix temps que la Diputació de Barcelona i la FEEC presentaven alegacions contra el Pla d'Espais Naturals del Parc del Montnegre, Corredor i altres indrets, saltava a les pàgines dels diaris la notícia que el Club de Tir Mataró havia destruït una zona de bosc d'aquell parc, amb la tala d'arbres i fent rebaixos de terrenys. Es diu que l'indret pot ser la seu del tir olímpic del 92. El parc el promou la Diputació i el COOB necessita un lloc idoni. No arribarà la sang al riu.

La serra de Catllaràs, a la comarca del Berguedà, és una zona qualificada i inclosa en el Pla d'Espais d'Interès Natural. El 10 d'abril d'enguany, la Generalitat decretà una llei sobre la circulació motoritzada per aquests indrets protegits. S'ha denunciat una greu falta de voluntat, ja que el 21 de maig fou escenari d'una irracional prova motorista de les denominades Enduro que malmeten els camins per on passen durant una llarga temporada.

L'escriptor i excursionista Estanislau Torres feia, pel mes de maig i a les pàgines de l'Avui, una denúncia envers les rases de dimensions descomunals que s'han obert en algunes muntanyes de les serres de Pàndols i Lavall de la Torre. Pregunta si a més del negatiu impacte visual i ecològic per l'erosió que provocaran, tindran algun efecte pràctic, considerant la violència del vent en aquestes contrades en un hipotètic incendi. Recalca molt accentuadament la tolerància per la instal·lació d'un abocador d'escombreries que, suposadament, pertany a l'Ajuntament de Gadesa, sense cap requisit legal i situat en un punt geogràfic de ressonàncies històriques relacionades amb la batalla de l'Ebre, on deixaren la vida molts combatents i per tant lloc mereixedor de més respecte i protecció.

Tretze ajuntaments del Baix Camp han sol·licitat el desmantellament del campament militar dels "Castillejos", situat prop de la Mussara, en el terme d'Arbolí. Aquests ajuntaments afectats pel Pla d'Espais Naturals d'Interès Natural de la Generalitat han denunciat el contrasentit de les prohibicions i inconvenients que això suposa i el fet de subsistir unes instal·lacions de l'Exèrcit on s'hi realitzen exercicis tàctics amb foc real que han arribat a provocar incendis. Altres inconvenients són els projectils sense esclatar i la utilització com a blanc del poble de la Mussara, tirotejant les cases i l'església, deixant-les encara més ruïnoses del que podrien estar. Ni tan sols el cementiri s'ha lliurat de la profanació.

NOTÍCIES I COMENTARIS

L'amenagat pont de la Vall-llonga (Foto J.Virella)

PONTS I EMBASSAMENTS

A mitjan agost esclatà la notícia que algunes columnes del viaducte de la Baells presentaven greus deficiències; una d'elles era un trau per on podia passar-hi un camió. Poc ho sabien els caminadors dels GR, que quan anaren a Borredà, Vilada o al Castell de l'Areny es jugaven la vida cada vegada que creuaven aquell pont. El fet no es feu públic fins que, a causa de la sequera, baixaren les aigües i sortí a la llum el gran forat de 5 per 7 m. Aneu a saber des de quan existia l'esvoranc. Primer es tallà el trànsit pel viaducte i s'encetà una inacabable discussió sobre a qui pertanyia l'obra. Després es posà en servei una "golondrina" o embarcació similar per a trasllat d'escolars i obrers. Ara s'ha tornat a obrir el pas pel viaducte, amb precaucions. Segueix el "suspens".

El passat 2 de desembre, el Consell de Ministres autoritzà la construcció de la presa de la llosa del Cavall per a l'embassament del Cardener, obra a realitzar en un termini de 40 mesos i amb un cost de 8.500 milions de pessetes. L'indret és un lloc molt conegut pels caminadors del GR. Molts ho recordaran, especialment per la pèrdua riu avall d'un walki-talki d'en Muela. Les aigües cobriran algunes masies dels rodals i el pont romànic de la Vall-llonga, on alguns caminaires s'hi retrataren. Hi ha el propòsit de traslladar-lo, pedra a pedra, en un altre indret que encara s'ha de concretar.

Els ge-erreistes també tingueren ocasió de contemplar part del campanar del submergit poblet de Sau quan feren l'etapa d'ascensió pel grau de Tavertet. El mes de desembre d'enguany, les aigües estaven a un nivell tan baix que era possible visitar novament l'església romànica a peu sec, junt amb les cases enrunades que l'envolten. En contra, el nostre embassament de Foix ha quedat a punt de sobreixir a causa de les darreres pluges.

ARA GARBUIX D'ACCENTS

La toponímia en el "Diari" continua maltractada.

Fa uns dies que van donar la notícia de l'acord municipal situat de situar la Zona Industrial en el "camí de mas Albà". En llegir-ho no vam dubtar que hi havia un accent de més i l'ECO de Sitges del 7 d'octubre ens ho va confirmar. Es tractava del "camí de mas Alba", també conegut per "mas de mossèn Alba", masia del veí terme de Ribes i que donà nom a la urbanització "Mas Alba", prou coneguda a la comarca pel seu restaurant.

Després ens van parlar del comiat d'una masovera de nacionalitat cubana que vivia en la "Masia de Mas Santo de Cunit" i la setmana següent ens deien que de moment no hi hauria acomiadament, sempre amb la mateixa grafia "Santo". Aquesta masia, antigament es deia Ca l'Apotecari i més tard es va conèixer per "mas Santó", o sigui, que l'accent que hi havia de més al mas Alba era de menys en el mas Santó. Un valia per l'altre.

NOTÍCIES I COMENTARIS

NOTÍCIES PIRINENQUES

No hi ha manera que siguem sensats. Tan prompte s'han promocionat les noves pistes d'esquí a la Vall de Boí, s'ha disparat un "boom" immobiliari. Hem vist, en una fotografia periodística, com s'està construint un edifici d'apartament a poca distància de Santa Maria de Taüll. Batlles i altres autoritats de la Vall s'han vist desbordats per les circumstàncies, i d'unes condicions quasi míseres, que provocaren la regressió demogràfica, han passat a una especulació salvatge. Diuen que ho controlaran. Ja ho veurem!

A Superespot estan decidits a salvar la temporada d'esquí tant si neva com no. S'han instal·lat cent canons de neu artificial que seran alimentats per l'aigua d'un estany artificial amb capacitat per 25 milions de litres, construït uns metres més amunt de la cota 2000, en l'àrea coneguda com el Bosc, on hi ha la cafeteria i restaurant. Recollirà l'aigua de tots els rierols que baixen de la muntanya. Hi ha una instal·lació de bombes impulsores i refrigeradors per a convertir l'aigua en neu.

A la Vall d'Aran pot recollir-se or. Uns 20 grams per tona de mineral remogut. Una fortuna. El Ministeri d'Indústria està fent un estudi sobre la rendibilitat d'extreure or d'aquesta part del Pirineu en un enclavament que abasta des de l'Aran a Aigüestortes. Valdria la pena de fer un altre estudi de si es precis destrassar uns bells paratges per a l'obtenció de minsos beneficis. Aquesta notícia no és nova. El 1977 ja circulà i recordem que en una excursió realitzada aquell any, un dels companys creia trobar or en cada pedra que brillava i m'omplí el cotxe de rocs. Aquest miratge sembla que també el sofreix el Ministeri en qüestió.

Santa Maria de Taüll (Foto Arxiu)

NOTÍCIES I COMENTARIS

Montgarri a la Vall d'Aran (Foto Arxiu)

CAPÍTOL DE CARRETERES I VIES

El MOPU ha decidit d'afrontar la millora de l'eix pirinenc entre la Pobla de Segur i Sort. S'ha previst una inversió de més de 6.000 milions de pessetes. La calçada serà de set metres d'amplada i el Pas de Collegats serà salvat perforant quatre túnels. Sembla que se salvarà una població de llúdrigues localitzada en aquesta zona. No tenim notícia de si se salvaren les salines de Gerri. També s'ha redactat el projecte d'una carretera nova des de la Pobla a Pont de Suert, salvant els ports de Perves i Viu de Llevata. S'hi ha previst una assignació de 4.000 milions de pessetes.

Per al mes de setembre s'anuncià amb bombo i platerets la inauguració d'una nova porta turística al Pallars mitjançant un tren que discorre per la línia de Lleida a la Pobla de Segur, arrossegat per una vella locomotora extreta del nostre museu de la RENFE i adaptada per a consumir carburant líquid en comptes de carbó. Es tracta de la màquina coneguda amb el nom de Garraf o Garrafeta. El programa comprenia el trasllat des de Barcelona, Tarragona o Girona fins a Lleida amb electro-tren. Des de Lleida a la Pobla amb el tren Garrafeta, i d'aquí en amunt en autocars a Espot i Sant Maurici o a la Vall de Boí. El preu per a passar-hi un cap de setmana era de 10.000 a 13.000 pessetes, segons el lloc de sortida, incloses despeses d'allotjament i menjars. No n'hem sentit a parlar més.

Un projecte de fer una nova carretera per a vehicles tot-terreny des de les Coves del Salnitre, de Collbató, fins al Monestir, passant per la Santa Cova, ha estat rebutjat pels representants de l'excursionisme català com un greu atemptat ecològic. Per altra part, la Generalitat s'ha decidit finalment per la construcció d'un nou tren cremallera, modern i amb totes les garanties, i que discorreria, més o menys, per l'antic traçat. Les obres s'iniciaran a finals del 91 o a principis del 92. Queden descartats tots els anteriors projectes, inclòs el telefèric des de Monistrol.

Parlem ara dels accessos a Montserrat. Ja fa algun temps que quan hom puja a Montserrat, poc més enllà de l'enllaç de les carreteres de la Maçana i Monistrol, es troba amb uns burots que li cobren dues-centes pessetes per accedir i aparcar dins el recinte del Monestir, sense garanties, però, de si hi trobarà espai d'estacionament en segons quines jornades. Tot són maneres de restringir el viatge amb vehicle propi.

Grup d'Escalada i alta muntanya

COMPETICIÓ D'ESCALADA A LA SERRA DE MONTMELL

El passat 19 d'agost i coincidint amb les festes del poble de la Joncosa de Montmell, se celebrà a les seves rodalies una competició d'escalada esportiva en la qual varen tenir una participació destacada membres del GEAM de la nostra entitat.

La competició, que era de caràcter comarcal amb participació d'escaladors del Garraf, Penedès, Tarragonès i l'Alt i Baix Camp, tingué lloc al "forat de les Meuques", una balma gran situada a prop de la pedrera en direcció a la Bisbal.

Varen participar en el campionat 18 escaladors i 2 escaladores. La prova de classificació era una escalada de 6b+ de la qual en sortiren airosos 13 participants. La semifinal consistia en una ruta de 7a que resultà molt tècnica i tan sols 2 escaladors varen poder superar-la: Pep Masip i Jordi Besora, que juntament amb 4 escaladors més passaren a la gran final.

La final consistia en un gran extraplom amb una entrada molt dura i catalogat de 7 b/c, cosa que produí la caiguda de quasi tots els finalistes molt a prop del començament de la via. Però el nostre soci Lluís Carrasco, fent gala d'una gran tècnica i potència, arribà a mosquetonejar l'últim "seguro" i és proclamat brillant guanyador del campionat.

Cal també ressenyar la participació en el campionat del nostre president Jaume Soler, que va col·laborar a deixar en bon lloc el nom de la nostra entitat.

Felicitem des d'aquestes planes en Lluís Carrasco per tan excel·lent classificació.

TONI CASTELLÓ

Lluís Carrasco en un pas difícil

Grup d'Escalada i alta muntanya

ROCA REGINA, VIA TAJ MAHAL

Es estrany enamorar-se d'una línia; però quan aquesta línia té 485 m verticals, es diu TAJ MAHAL i es troba a ROCA REGINA tot canvia.

Feia temps que li anàvem darrera; fa quasi bé un any el Jordi i jo li vàrem anar a "tirar els tejos", però la pluja no ens va deixar ni començar.

Avui, 24 de setembre, hi hem tornat. L'Àngel, l'Andrés, el Toni i jo, tot aprofitant l'entrenament que estan seguint els dos primers per anar a la Patagònia. Hem pensat que conquerir-la pot ser una bona dosi de moral per suportar els forts vents patagònics.

A les 9,20 del matí comencem a escalar. Fa un moment estàvem esmorzant unes llonganisses amb pa i tomàquet a la Baronia de Sant Oïsmè. Ara, al peu d'aquesta paret enclavada darrera mateix de la coneguda paret de Terradets en ple Montsec d'Ares, ens desconnectem totalment de la vida urbana.

Carregats amb els nostres "trastos" (boudrier, mosquetons, claus, fisurers, friends, martell, cordes, ganxos, ...), anirem progressant en dues cordades de dos per anar més ràpids. Així, doncs, sempre pujaran dos de primer i dos de segon, lligats independentment i s'aniran canviant alternativament el cap de cordada en cada llarg de corda.

Les primeres "tirades" les escalem bastant depressa, perquè trobem claus i burins en els llocs més adients; el tercer llarg és un flanqueig de quasi

30 m on al final solament trobem un clau per muntar reunió. Colloquem alguna peça més per poder-nos penjar i seguidament l'Àngel i el Toni vénen cap a nosaltres.

La tirada següent és una fisura desequipada on solament hi penja un cable d'un fisurer aban-

donat. Comença el Toni i, després de penjar-se d'un fisurer del núm. 0 (petit com una ungla del dit xic), diu que no hi ha cap problema. Quan ja s'ha enlairat uns metres comença l'Àngel i tots dos van progressant fins la propera reunió.

Roca Regina. Una reunió enmig de la paret (Foto A.Massana)

Crònica del 'cotarro' talaienc

L'APLEC A LURDES

Com cada any se celebrà l'Aplec a l'ermita de Lurdes, tradicional i concorregut com sempre. Potser l'única variació fou el canvi de lloc tant de les sardanes com dels castells, a fi de no fer-li el joc ni afavorir el consum del bar que l'intrús habitual té muntat per sostreure el benefici de l'organització. També la gent que corre el Cross Vilanova-Lurdes tingueren un obsequi de record amb motiu del XXV aniversari de la prova i que va pagar la Talaia com a entitat iniciadora d'aquesta prova. A títol de novetat, cal dir que un autocar ple de joves alemanys participaren a l'Aplec i miraven encuriós les evolucions sardanistes i castelleres. Tant el bar, com els dinars, com la xocolatada dels jocs infantils foren servits per l'empresa SERCUIN, que d'aquesta fora descarrega una part de la feina d'organització. Una nova edició que no aporta res extraordinari, ni tan sols benefici econòmic.

PARTICIPACIÓ A LES MARXES INTERSOCIALS

Enguany la participació nostra a la 53a. Marxa de Regularitat de Catalunya s'ha limitat a un sol equip, el constituït pel matrimoni Roser Muela-Josep Planas, que quedaren classificats al lloc 42, amb 32 punts.

Una altra marxa, la XXVI Dufour, organitzada pel C.Excursionista de Molins de Rei, coneguda com "la Marxeta", tenia la mateixa participació vilanovina, és a dir el matrimoni Planas-Muela, que es classificà en 11è. lloc amb 66 punts.

També quatre equips talaiencs van prendre part a la Marxa de Veterans que, a nivell estatal, es va celebrar a Legazpi (Euskadi), amb una nombrosa participació de marxadors, més de 1600. Sembla que els catalans fórem majoria.

EXPEDICIÓ A LA PATAGÒNIA

El passat 26 d'octubre va tenir lloc al nostre local el comiat dels dos expedicionaris que volen conquerir el Fitz Roy i el Cerro Torre. Ells mateixos van presentar un extens reportatge de diapositives d'escalada.

El nostre President, Salvador Butí, els desitjà, en nom de tota l'entitat, el millor dels èxits en la seva aventura patagònica. A continuació se serví un picolabís a la nombrosa assistència, que aprofità per fer moltes preguntes a l'Andreu i a l'Àngel sobre els detalls de preparació de l'expedició.

En el moment de redactar el Butlletí, només sabem que van arribar bé a l'Argentina i que per a l'aproximació a la serralada patagònica s'han ajuntat amb uns alemanys a fi de reduir despeses de transport. Estem a l'espera de noves notícies, ja que per Nadal ja volien tornar cap aquí.

EXCURSIÓ CONJUNTA D'ENTITATS DE LA TERCERA VEGUERIA

A fi de complir l'acord d'organitzar una o dues excursions conjuntes entre totes les entitats excursionistes de la III Vegueria (Penedès-Garraf), el passat 5 de novembre, i aquesta vegada organitzada pel C.E.Penedès, tingué lloc la primera sortida, amb l'itinerari de la Morera del Montsant - Grau de l'Agnet - Ulldemolins. En altres planes d'aquest butlletí trobareu la crònica de l'excursió.

EXPOSICIÓ SOBRE ELS SENDERS DE GRAN RECORREGUT (G.R.) AL CASTELL DE LA GELTRÚ

A la Sala d'Exposicions de l'històric recinte del Castell de la Geltrú, el passat 21 d'octubre s'inaugurà l'exposició sobre els Senders de Gran Recorregut (GR), que fou patrocinada per l'Ajuntament de Vilanova i organitzada pel Comité Català de Senders. L'acte inaugural, i amb la presència de l'alcalde de la ciutat, Jaume Casanovas, i de la regidora Assumpta Baig, fou presentat pel President de la nostra entitat, Salvador Butí, que donà la paraula al Sr. Llibert Carulla, ànima i realitzador de l'Expo-Senders; aquest pronuncià una singular conferència amb el títol "Del megalític a les autopistes es formen els Senders de Gran Recorregut". El conferenciant, juntament amb les autoritats i el nombrós públic que omplia el local -a pesar del partit televisiu del Barça- brindàrem amb cava per l'èxit i la continuïtat de l'afecció a caminar pels G.R.

MARXA SOCIAL PER DESCRIPCIÓ

Preneu bona nota i reserveu la data. La Comissió de la Marxa ha fixat com a data de celebració l'11 de març de 1990. Si bé l'itinerari ja està gairebé decidit, fins a més endavant no es donarà a conèixer els llocs de sortida i arribada. El que sí que caldrà és que hi participem quants més equips millor.

Crònica del 'cotarro' talaienc

FINALITZA EL CURSET "D'ESPELEO"

El GET ha finalitzat el Curset d'exploració subterrània que s'ha realitzat durant els mesos d'octubre i novembre, en què onze cursetistes han rebut els coneixements que els monitors els han dictat. Les sortides de pràctiques s'han fet quasi totes al Garraf. Els nous espeleòlegs s'han integrat al GET i tenen la intenció de realitzar molta activitat. Només cal veure els dijous les multitudinàries reunions del grup. També hem pogut veure un interessant vídeo espeleològic de totes les sortides del Curset. Que duri aquest ritme!

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE SOBRE ELS CASTELLS ROMÀNICS CATALANS

Organitzada per la Secció de Cultura, el dia 10 d'octubre tingué lloc a la sala d'actes de l'entitat la presentació del llibre: ELS CASTELLS ROMÀNICS CATALANS. UNA GUIA d'en Vicenç Buron, conegut excursionista i ex-president del Club Muntanyenc Barcelonès. L'acte, que aplegà nombrosa assistència, fou encapçalat per les entusiastes paraules de presentació del nostre President i seguit d'una extensa il·lustració de l'autor, que abans i després de l'acte signà diversos exemplars del llibre que teníem a la venda, gràcies a la col·laboració de la llibreria Tanit.

LA MUNTANYA ES BELLUGA

S'ha demostrat que en aquests darrers mesos hi ha hagut moviments de terra. Com exemple palpable s'ha produït un esfondrament a la coneguda escola d'escalada de les Penyes de Can Marcer. Algunes de les roques de gran tamany han baixat ben a prop de les casetes que hi ha a la vora del camí. De moment se sap que ja han desaparegut o s'han modificat tres vies d'escalada.

ELS DIVENDRES, AUDIOVISUALS

Quan no hi ha una cosa n'hi ha una altra, però cada divendres es procura realitzar un acte, o bé una exposició, o bé una projecció de diapositives comentades... Aquest trimestre, i propiciades per la Secció de Cultura, s'han fet ja sis audiovisuals. Així, per exemple, el Salvador Butí ens oferí "La vida quotidiana durant el segle XI segons el tapís de Bayeux (Normandia)", una interessant conferència sobre costums anglo-normands d'aquella època. El Toni Sagarra ens oferí un "divertit" i "comprometedor" vídeo de la II Caminada Popular de la Vall de Gósol, mentre que a la setmana següent ens servien unes Panoràmiques de Tardor, un esclat tardoral dels boscos de faigs i blades, presentat pel Manel Vidal i la Blanca Forgas, amb diapositives aportades també pel Pitu Blanes i el Lluís Forgas. De l'excursió al CONGOST DE MONTREBEI, el Toni Sagarra presentà un vídeo, mentre el Manel Vidal i el Josep M. Sánchez oferien diapositives sobre el mateix tema. La Blanca Forgas ens presentà el següent divendres un interessant reportatge audiovisual d'un VIATGE A GRÈCIA, i fa pocs dies poguérem veure una bona col·lecció de diapositives de DRACS I DIABLES d'en Josep M. Sánchez. I encara en falten més, puix tothom hi pot participar. Només cal avisar i ho programarem plegats. Recordeu-ho: Divendres, audiovisuals.

CICLE D'EXCURSIONS PER A INFANTS

El 5 de novembre, amb una assistència de 27 persones entre joves i monitors, es realitzà una sortida, prevista en principi per anar a Núria, però que resultà en una estada al nostre refugi Baldric, a Nevà, a causa de les adversitats. Amb tot els nanos ja pogueren gaudir força amb una capa de neu que havia caigut.

EXPOSICIÓ DE MINERALS

Del 18 al 25 de novembre, hem tinguda exposada a la sala d'actes una interessant col·lecció de minerals que pertanyen a l'Institut de Batxillerat "Manuel de Cabanyes", que si bé no ha tingut una assistència massiva ha aconseguit encuriosir els visitants per les característiques i bellesa de moltes d'aquelles pedres. La presentació era a càrrec del bon amic i professor Josep Olive-lla, que restà satisfet de l'acollida rebuda.

PRESENTACIÓ DE LA TEMPORADA D'ESQUÍ

El 15 de desembre i a la sala d'actes es presentà la nova temporada d'Esquí, en un any que és una incògnita, ja que si bé ja han obert alguna estació com Vallter o Pas de la Casa-Grau Roig, als Alps fa molt de fred, però poca neu. La Secció ha programat un munt de bones sortides a la neu. Que tinguem sort!

NOVA PANTALLA DE PROJECCIONS

A la sala d'actes del nostre local, trobareu una nova pantalla per a la projecció de diapositives i cinema, que substitueix la veterana de roba i marc de fusta que ja havia vingut de l'anterior local i que no oferí la lluminositat necessària. L'actual queda recollida en un recipient metàl·lic a dalt al sostre. El que cal ara és que els socis oferim la possibilitat de realitzar moltes projeccions.

CARTA I CONTESTACIÓ A L'ENTORN DEL GR- 92

FELIX MASACHS SURIOL

Carrer Amàlia, 96

08720 VILAFRANCA DEL PENEDES,

27 de novembre de 1.989

Sr. President de
l'AGROPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA
VILANOVA I LA GELTRÚ

Sr. President:

Fent ús del dret a rèplica vull aclarir alguns punts referents a l'article "NOTÍCIES DEL GR-92 MEDITERRANÍ" aparegut en el butlletí de l'Entitat que Vè. presideix els números de juliol-agost-setembre de 1.989.

El primer contacte que vàrem tenir amb el GR-92 va ser a Llorenç del Penedès, on hi assistiren els Srs. Aiguadé, Carulla, Martínez, etc. El Sr. Aiguadé prengué la paraula i exposà la idea del GR-92, dient que es faria un camí principal i es podien marcar tantes variants com es volguessin al llarg de dit camí, d'un o dos dies de durada i que aquestes variants podrien ser tant o més interessants que el camí principal.

D'aquí va sortir la idea de fer una variant que passés més cap a l'interior, un lloc de pas obligat són les ruïnes de l'antiga ciutat d'Olièrdola capital històrica del Penedès, tant interessants en història, arqueologia, geologia, com en el ampli panorama que des d'allà es contempla. Llavors només teníem que trobar els punts de connexió amb el camí principal. Decidint-se que fossin l'Arbós i Begues.

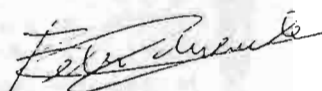
En cap moment em van dir que em tenia que fer càrrec del tram la Casa Alta a l'Arbós del camí principal, ja que el projecte inicial dels vilanovins era que el camí passaria per la Casa Alta on es creuaria amb la variant, per baixar després a Les Masuques, creua el riu Foix i passant per l'església romànica i el colombari de Can Llopert arribaria a l'Arbós. En aquesta situació nosaltres creiem més interessant que la variant passés per Can Balagué i Castallet, que la Casa Alta podia esdevenir una cruïlla de GRs com hem dit abans, l'un cap a Les Masuques i l'altre cap a Castallet per retrobar-nos a l'Arbós, pel que nosaltres vàrem esmerçar-hi molts diumenges amb netejar i adecentant el camí de la Casa Alta a Castallet, treball del qual ara en treieu profit vosaltres.

Mai en va passar pel cap de intentar separar els vilanovins del "seu GR" i si vàrem marcar abans d'hora la variant no va ser per cap altres motiu que en aquell moment semblava que no hi hauria ningú que es pogués fer càrrec del marcatge en el mes de juliol junt amb els camps de treball. Pel que vàrem decidir marcar el camí i així seguint les marques, els monitors podrien passar la roda de kilometratge i fer la descripció. Repeteixo que no hi va haver cap altre intenció i, si se'n veu alguna altre serà per allò de que "qui mal pensa mal fa".

Amb això no vull entrar en polèmica sinó tan sols aclarir uns punts en els quals no hi estic completament d'acord.

Quedo a la seva disposició per qualsevol aclariment, cordialment.

Fèlix Masachs

No crec que sigui convenient encetar ara una polèmica sobre quines varen ser les vostres "intencions" a l'hora de plantejar la variant del GR-92 car possiblement es traduiria en una discussió estèril i sense sentit. La realitat és que ara el GR-92 i la seva variant travessen les nostres comarques de la qual cosa ens hem de sentir, penso jo, tots plegats satisfets.

Ara bé, sí que voldria fer algunes puntualitzacions sobre els teus aclariments. És cert que el primer contacte per parlar del GR-92 es va celebrar a Llorenç del Penedès; dels acords que es varen prendre en aquella reunió només en puc parlar per referències, car els vilanovins, per un lamentable problema de falta d'informació, no hi assistírem. Però a partir de les reunions de Vilafranca (15 i 29 de setembre del 88) penso que he assistit a totes les que s'han convocat amb aquest motiu. És per això que em sorprèn que diguis que "en cap moment em

van dir que em tenia que fer càrrec del tram la Casa Alta a l'Arbós del camí principal" (sic). A les reunions de Vilafranca, tal com dic a l'article, a nosaltres se'ns va encomanar el tram St. Climent-la Casa Alta i a vosaltres, els vilafranquins, el tram La Casa Alta-L'Arbog, així com l'estudi d'una possible variant que potser podria arribar fins a Olèrdola. (Una idea era que sortís de la Casa Alta, anés cap a Olèrdola i retrobés el Gr a l'Arbog). En cap moment nosaltres varem fer-nos responsables més enllà de la Casa Alta.

No fou fins a la reunió celebrada el 26 de febrer d'enguany, al restaurant La Garrofa, que es va decidir (modificant els plans anteriors):

1.- Allargar la variant de tal manera que anés de Castellet a Begues (amb la qual cosa deixava de ser pseudocircular per a esdevenir paral·lela de la branca principal).

2.- Com que l'enllaç de la variant amb el recorregut principal ara es faria a Castellet i no a la Casa Alta, nosaltres assumíem el tram, que inicialment no ens pertocava, de la Casa Alta a Castellet.

Hem de reconèixer que aquest nou tram no ens va representar gairebé cap feina suplementària, car vosaltres ja l'havíeu desbrossat i pintat abans d'hora; només haguérem d'acompanyar els nois del camp de treball a resseguir-lo i fer-ne la descripció.

Bé, penso que les coses han anat així: tot i que hi va haver una certa planificació inicial, el projecte s'ha anat modificant, per tal de millorar-lo, durant la seva realització.

Pel que fa al teu comentari sobre que "qui mal pensa mal fa", només voldria dir-te que, per sort o per desgràcia, ja fa uns quants anys que no anem pel món amb el liri a la mà.

Agustí Poch i Parés

CICLES ITURAT

Reparació i venda de bicicletes,
ciclomotors i accessoris

c/ Palmerà Baix, 12
Plaça Pou, 1

Vilanova i la Geltrú

Grup d'Escalada i alta muntanya

Activitats Realitzades

DIVERSES ESCALADES

- La Mussara
- Can Ximet: 1r.R.P. "Passada olímpica" 7b
- Garraf
- Pontons
- Font Atmetlló
- Les Penyes: Via "Rasputín" 7a
- Talaia
- Facu
- Pic Martell:
 - 1r. R.P. "M'apreta la bufeta" 7b
 - 1r. R.P. "Para Kaló" 7b
- La Juncosa: "Merd metàl·lic" 7b
 - 1r. R.P. "Babina" 7a
 - "Menguele de capítle" 7b
- La Riba: - Tres pilons
 - "Mery Plexyglas" 7b
 - "Silencio se rueda" 7a⁺
 - "Je suis desolé" 7b
- Montserrat: - Camping:
 - "Albinistes des aristes" 7b
- La Miranda de les Magdalenes
- Secretivo:
 - "Tete de Menguele" 7b
 - "Judes Iscariote" 7b⁺
- Sant Miquel d'Olèrdola:
 - 1 R.P. "Lament" 7a

ORDESA

Esperó Sud-Oest
Via "RABADÀ NAVARRO"

MIDI D'OSSEAU

Punta Jean Santé - Cara Sud-Est
Via "Molly"

MALLOS DE RIGLOS

- "Volaos"
 - Vies: Tan-tan-go"
 - "Anís pal mono"
- Esperó Sud-Est Fire
 - Via: "Rabadà-Navarro"
- Mallo Pisón
 - Via: "Carnavalada"

VILANOVA DE MEIÀ

- Pas Nou : 1 via
- "Rampes invertides"

PEDRAFORCA

- Cara Sud
 - Via: "Estimball"

ROCA REGINA

Via : "Taj Mahal"

TERRADETS

Vies: "Aqualum"
"Quo Vadis"

MONTSERRAT

- Cavall Bernat
 - Vies: "Normal"
 - "Puigmal"
 - "Punsola Reniu"
 - "Gran Il·lusió"
- Aeri
 - Via: "Sostres"
- Panxa del Bisbe
 - Via: "La Cabra"

LES BARRIADES PERIFERIQUEES DE VILANOVA (3)

LA TURBINA

Aquest topònim és relativament recent i podem trobar-ne l'origen en el proper dipòsit d'aigua de l'Aqüeducte "Príncep Alfonso", més conegut amb el popular nom de l'Aigua Vella. Segons una placa de marbre que hi havia engalzada a la font monumental de la Plaça de Capdecreu, la primera porta da d'aigües a Vilanova fou inaugurada el 18 de gener de 1861. Com a promotors de l'obra, hi constaven nou patricis vilanovins: Cristòfol Raventós, Salvador Samà, Joan Samà, Pau Soler i Ballester, Pau Soler i Morell, Josep Viñals, Pelegrí Ballester, Manuel Almirall i Francesc Mussolas. Anys després, es construí un ramal per a portar aigua a la veïna població de Ribes. Com que era precís salvar un desnivell, calgué instal·lar una bomba impulsora. Possiblement devia ésser una de les primeres que funcionarien en el nostre terme a base dels rodets anomenats turbines. Tinguem en

compte que, fins aleshores, les bombes solien actuar amb pistons aspirants-impellents. La novetat crearia el nom de la zona. L'aigua era conduïda fins a la finca de Can Martí, propietat d'en Pau Soler i Morell, popularment anomenat Girabals, i per gravetat baixava cap a Ribes. Creiem que aquest ramal continua actiu o almenys utilitzable.

L'edifici de la Turbina es troba situat a frec del Camí-ral en plena partida del Fraig i just on finalitza la zona planera i s'inicia el coster. A principis de l'actual segle, la societat "Hereus de Soler i Cia." instal·là en aquest edifici la primera fàbrica de gel artificial de Vilanova. Com a botiga de venda a la menuda fou utilitzat un local situat a la Rambla Principal (on avui hi ha els closos magatzems de l'Europrix). El transport en aquell temps es feia amb carros de tracció animal. Els principals consumidors del producte eren els mariners, i entre la fàbrica

i la platja hi havia molta distància. El 23 d'octubre de 1921, Joan Ferrer Nin, en representació de l'entitat, demanà permís per construir un local per a la fabricació de gel al carrer de Pi i Margall (avui Francesc Macià) a la cantonada del carrer Matances (avui Plaça Soler Carbonell), al mateix indret on hi persistí la darrera fàbrica de gel Lluís, fins que plegà en fallar la clientela. Els frigorífics en tingueren la culpa.

Aquest llarg preàmbul és per recolzar la importància pretèrita d'un desballestat edifici que ha donat nom a una barriada. Mantinent el Camí-ral com a límit de divisió, aquest sector no és molt extens, encara que els veïns de la zona sud-oriental, que abraça els carrers Pedralbes, Felipe Neri, Espronceda i Bilbao, creuen pertànyer-hi. Són, doncs, els seus límits el Camí-ral (batejat amb el nom de la Turbina) des de la carretera de l'Arboç fins al Camp d'en Tallaferro. Segueix a frec de les tanques meridionals del Col·legi Margalló i Tallers Sant Miquel, fins a la Carrerada (oAVINGUDA Mas Palau) i seguint-la fins a la carretera de l'Arboç, enfront al Camping Vilanova Park. Des d'aquí se segueix la carretera fins a l'entroncament amb la de la Plana, on retroba el Camí-ral. Hi ha dos carrers dins d'aquesta zona. La Rambla de les Flors, nom afalagador en excés ja que es tracta d'un antic camí de carro retorçat, costerut i pedregós, que en èpoques plujoses és un veritable rasot. L'opulència d'alguns habitatges situats en aquest vial contrasta irracionalment amb la rústega via d'accés, els marjots de la qual no han estat eixamplats ni un pam.

El vell edifici de la Turbina on radicà
la primera fàbrica de gel de Vilanova (Foto J.Virella)

EL PLA DE SOMELLA

[illegible]

situades a les ribes del fondot,
que aquí discorre abarrancat en-
tre timbes argiloses.

Tota aquesta zona s'anà urbanitzant amb certa posterioritat respecte a la veïna barriada dels Sis Camins, cap a la meitat de la dècada dels setanta, adquirint-se parcel·les a ambdós costats del Camí-ral, però respectant devotament els antics marges, sense fer-hi eixamplis ni suprimir recolzades, edificant a freqüència de marjada o sobre mateix d'aquesta. A ponent del Camí-ral hi ha el sector més planer i per això li hem atribuït el nom tradicional de Pla de Somella. Queda cenyit pel Camí-ral, el Camí al Fondo de Somella, el Camí del Mas d'en Palau a Somella, el Camí Vell de Rocacrespa i els Sis Camins, on retrobarem el Camí-ral.

Ja fa anys que Somella té merescuda fama de zona òptima per a l'obtenció d'aigua de les capes freàtiques. Afortunats sondejors facilitaren la transformació d'aquelles tradicionals terres de secà, principalment vinya, en hortes de regadiu. Dins d'aquest barri, hi ha la Sínia Pujades, dedicada a l'elaboració de planter. Molts veïns s'han associat per a costejar perforacions i poder regar el seu hortet. Per contra, altres han estat desafortunats i han esmerçat uns diners en rentar el sostre d'una ignorada cavitat. Hi ha l'extraordinari cas que tres perforacions fetes a prudencial distància una de l'altra han foradat la mateixa caverna. Tenim una possible meravella espeleològica dins el nostre terme, fora de l'abast d'exploradors i visitants.

32

Sis Camins. Pou de Mas Ramon.
Membres del GET esperant baixar
al pou (Foto J.Virellà)

EL COSTER DE SOMELLA

Com el nom indica, aquesta barriada està situada en bona part en un pendent que s'enfila, a partir del Camí-ral, en direcció sud-oest cap a la serreta del Mas Joliu, que és un lloc que deriva cap al sud-oest del punt més enlairat de la Collada, concretament on està emplaçada la Torre d'en Vallès, un indret que pocs anys enrere era domini de garrofers i oliveres. Igualment com el Pla és de formació recent, a mitjan dècada dels setanta. Els límits els iniciem als Sis Camins, seguint pel Camí-ral, rebatejat amb el pompós nom de Avenida de Sumelle (sic), el Camí del Mas Joliu, la serreta del mateix nom, el Camí de la Carrerada i retornem als Sis Camins. Dins hi tenim els carrers San Juan, del Sol, San Antonio, Almendros, Montserrat i la Trampa. Em sobtà aquest darrer nom i en preguntar a un habitant del barri me'n donà una "salerosa" explicació: -"Po miusté cabayero. Eza caye no tié nombre, pero alguno le icimo la caye de la Trampa, porque en viniendo de Cubeya cuasi too lo coche y moto entran en eya y hasta yegar ar finà no ze dan cuenta de que etán en un cayejón sin salia". És cert, aquí el Camí-ral descriu un quatre molt sobtat i és fàcil caure en l'enganyifa d'un parany sense malícia. Jo ma-

teix n'he estat víctima. El nom és real i acceptable. Dalt la serreta hi ha un dipòsit particular d'abastiment de la zona. Hi ha electricitat i algun telèfon connectat a la central de Cubelles. Hi hem vist dos establiments, amb dós al Camí-ral, el Bar Somella i la tenda de queviures i "jamos" de M. Aragones.

EL MAS JOLIU

Aquest nom ja és citat el 1453 i transcrit per Mn. Avinyó, rector i historiador de Cubelles. Se sap que aquesta partida estava, i està, situada a migdia de la Torre d'en Vallès i limitada per la Carrerada, el Camí-ral i el Camí Vell de Cubelles. Actualment queda fraccionada en quatre sectors: el Mas Joliu, la Torre d'en Vallès, la Carrerada i el Mig Camí.

Si considerem que l'antic i actualment ignorat mas, estaria en un indret voltat de terres de secà, hem de situar-lo en la plana dels entorns del Mas Ramon. Tocant quasi al traçat de la Variant C-246, cap als anys setanta s'anà formant un petit barri on hi alternen alguns xalets sumptuosos amb parcelles de petits horts amb barraqueta. Hi ha un carrer corbat amb entrada per un camí paral·lel a la Variant i dos

carrers que transcorren de nord a sud. El vell Camí del Mas Joliu tanca aquest sector per la part de migdia. Hi ha un accés precari a la Variant. Els límits, per ara, són inconcrets. Els xalets tenen aigua i electricitat. Queda dins d'aquesta zona la finca Mas Ramon. Pel setembre de 1967 s'excajà en aquesta finca un pou per a obtenir aigua. El trepant es trencà en perforar el sostre d'una caverna de grans dimensions, segons l'operari que hi baixà a recuperar la peça. En sortí amb una gran quantitat d'estalactites d'immaculada blancura. Un grup de membres del G.E.I. es quedà amb les ganes de baixar-hi, enfrontats amb la negativa del propietari del pou.

LA TORRE D'EN VALLÈS

És la part més enlairada de l'antiga partida del Mas Joliu, presidida per les malaurades restes de la torre defensiva construïda el 1839 a instàncies del comandant Josep M. Vallès, que capitanejava la ronda de milicians liberals de Vilanova, enfrontats als insurrectes carlins. Amb l'actual urbanització de la Carrerada és imprevisible el destí d'aquestes ruïnes que no foren consolidades quan encara s'hi era a temps.

En aquesta zona hi ha únicament un parell de carrerons estrets, amb una direcció fortament inclinada respecte al camí paral·lel a la Variant. Són els accessos a un seguit d'hortets amb barraqueta inclosa. Els límits d'aquesta barriada per ara són inconcrets.

La Torre d'en Vallès (1956) (Foto J.Virella)

LA CARRERADA

Es la zona de llevant immediata a la Torre d'en Vallès de què n'ha quedat separada per la trinxera de la Variant. No hi ha cap habitatge permanent. Hi veiem el tancat d'en Domingo, dels electrodomèstics, on té la seva col·lecció particular de carruatges de tota mena. Més avall, la desnonada Granja Vitapoll. Aquest sector sofrirà en un futur proper una gran transformació en esdevenir encreuament d'importantes vies de ronda i accés a una expansió urbana de Vilanova. Més val no fer pronòstics dels límits. L'hem batejat amb el nom de l'antic camí que transcorre per la part nord.

EL MIG CAMÍ

El nom complet de la partida és el de Mig Camí de Cubelles, perquè es troba més o menys equidistant des d'aquesta població a Vilanova. Fins fa poc era un terreny de secà amb cereals i vinya. Cap a la darrereria dels setanta s'obriren dos carrers paral·lels a partir del Camí-ral, en direcció a llevant. Hi ha xalets i hortetes. Tenen pou d'abastament i electricitat.

Dins d'aquesta partida hi ha la granja de cunicultura de l'Argimir Granell, que ha reivindicat el topònim de Mas Joliu per al seu establiment.

EL MAS D'EN PALAU

S'ha jugat molt amb la llegenda de si existia en aquest indret un antic palau sarraí. No n'hi ha el més remot fonament. La família Palau foren propietaris o masovers d'aquesta masia en temps molt reculats. En el cadastre del 1731, hi consta aquesta masia, però ja no hi ha cap Palau que hi resideixi.

Avui les terres d'enfront a la masia, immediates al Camí de la Carrerada, mostren una notòria manca d'aprofitament. El passat 3 d'octubre s'iniciaren de forma solemne, amb presència del batlle i autoritats, les obres de remodelació dels accessos als Sis Camins, començant per aquest sector de la Carrerada. És de preveure que, amb la presència d'un ample carrer asfaltat, els terrenys que hi toquen esdevindran edificables. Una nova barriada està a punt de néixer i és just que porti el nom de la propera masia.

Joan Virella i Bloda

22 de Gener - 90

RESERVEU
AQUESTA
DATA

Caminada Popular de Vilanova

Plaça Capdecreu - C. Escalons - Creixell - La Turbina - Sis Camins - Somella - Jui del Moro Cubelles - El Castell - El Forn del Rocallís - Els Dos Molins - L'Aragai - Masia d'En Dimes.

MONT PERDUT, TRENTA-DOS ANYS DESPRÉS

Enguany, per les vacances d'agost, vaig tornar a assolir el Mont Perdut. Era ja la quarta vegada. Carai! Com passa el temps! Ja fa trenta-dos anys del meu primer "tres mil". L'any 57, tot just començava la meua singladura per l'alta muntanya, després d'uns inicis incipients amb l'escoltisme i més tard amb la introducció més activa, l'any 53, a l'excursionisme de base amb els qui posarien els fonaments de la Talaia.

Tenint com a base el campament a la Vall d'Ordesa -llavors es podia acampar lliurement-, les vacances del 57 em van permetre, conjuntament amb la resta de companys, l'ascensió a la més gran de Las Tres Sorores. I van desfilar davant nostre les Gradas de Soaso, la Cola de Caballo, el pas de les Clavijas de Soaso i, final-

ment, el vell refugi de Gòriz. El Mont Perdut sempre ha estat un cim atractiu i amb molta concurrència, i aquell any no era pas una excepció, sobretot francesos, aragonesos i catalans, si bé no té punt de comparació amb l'actualitat, que per geleres i tarteres gairebé només se sent parlar en català.

L'expedició que pujà al cim la constituïa en Xavier Salleras, l'Abel Andreu i el Josep Julià en una cordada, i l'Antoni Ordovas, l'Argemir Granell i el qui això escriu amb l'altra cordada, amb cordes que llavors eren de cànem i no pas de perlon o nylon. Ni tampoc els piolets ni els crampons eren homologats per la UIAA, i més aviat eren fets d'amagatots en algun taller de la fàbrica on treballàvem, amb mànec artesa-

nal o com a corretja una cinta de persiana. Els plumífers no s'havien inventat encara i eren substituïts per gruixuts jerseis de llana amb un cangur de roba prima al damunt, impregnat -segons deien- d'una substància que protegia de la pluja, encara que no pas per gaire estona. Les botes duïen el nom de "mixtes", eufemisme que designava un calçat matusser per utilitzar-lo com a tot-terreny, la majoria fetes amb pell econòmica, mal impermeabilitzada, que tot i haver-les greixat convenientment, no resistia l'aigua, que entrava per un costat i sortia per l'altre, sobretot si et passaves massa estona trepitjant la neu. Però vàrem assolir el Perdut, amb poca experiència però amb illusió, i -per què no dir-ho?- pesant quinze quilos menys i essent trenta-dos anys més jove, que també compta.

El Mont Perdut amb les seves geleres clivellades, vist des del cim del Cilindre (Foto J. Blanes)

L'ascensió al Mont Perdut
l'any 1957 (Foto J. Blanes)

Al cim del Mont Perdut
l'any 1960 (Foto A. Ordovas)

L'any 78 després
d'assolir el cim (Foto J. Blanes)

El cim del Mont Perdut,
enguany al 89 (Foto J. Blanes)

Tres anys més tard, les vacances del 60, em van permetre l'oportunitat de repetir el cim. Aquesta vegada, però, per l'altra vessant, la de Pineta. Aquella travessada pirinenca havia establert com una de les seves fites assolir el Mont Perdut i l'Aneto. I així ho vam fer. Amb el campament a sota, a la vall, remuntem el redreçat camí al Balcó de Pineta. Tot just albirar la Creu de Marboré, ens saluda un retruny espadador. Divisarem a la llunyania alguns militars que creïem de maniobres, i ens pensarem que allò era una canonada d'ells. Aviat sortirem de l'ensurt quan pels laterals del Perdut s'esllavissava una allau provinent dels seracs de la gelera. Bocabadats davant d'aquella vivència, que no més imaginàvem als Alps o a l'Himàlaia, restarem estona contemplant el considerable gruix de gel i la gran quantitat de neu que aquell any hi havia. Al llac de Marboré, a l'agost, hi suraven petits "icebergs" que encara no s'havien fos.

Vam arribar al cim gairebé a les set de la tarda, després de mandrejar una bona estona pel Circ de Marboré, planificant d'anar a la Bretxa de Tuquerroye o buscant les canals per la grimpada, la majoria recobertes per la neu. Al grup que pujà a dalt, vingueren l'Anton Penna, l'Antoni Ordovas, el Josep Torelló, el Josep Claveria, el Cassimir Massana, la Vicky Florenciano, l'Abel Andreu i jo mateix. Cal dir que per aquesta banda, l'ascensió, si bé més pesada i difícil, és molt més atractiva que no pas per la banda de Góriz. A causa de l'hora tardana, ens tocà de fer bivac a l'aixopluc, sota una gran roca a la morrena, on el terra era recobert de planxa metàl·lica ondulada per evitar la humitat. L'endemà, les nostres costelles rondinarien per haver tingut aquell mata lès ondulat. La resta d'aquella excursió ja és una altra història.

Un llarg interval de divuit anys em separà de la tercera ascensió al Mont Perdut. Un altre campament de vacances a Pineta, l'any 78, preludi dels que després s'establirien com a campaments socials de vacances, serviria com a

plataforma perquè una colla de quatre, units per vincles laborals a la mateixa fàbrica i també a l'entitat, assolíssim el cim en un sol dia. Les canals i les congestes eren curulles de neu i l'ascensió no oferí cap dificultat, fora del cansament lògic d'una llarga jornada. Només l'anècdota d'un encontre amb alemanys i anglesos enmig d'una estreta cornisa de neu, que fou resolt pels bons oficis del nostre traductor, el Joan Baiges, i que caracteritzà aquella pujada al Perdut. Aquella vegada els meus companys d'ascensió foren el Joan Toledano, el Pep Baig i el Joan Baiges.

L'agost passat, trenta-dos anys després d'aquella primera vegada, tornava a pujar en aquell cim. La base ja la coneixem, el Campament Social de Vacances a Pineta. Entre les múltiples activitats del campament, teníem programat el Mont Perdut, i així ens ho plantejarem una dotzena de companyes i companys, que carregats "a tope" i a un ritme que Déu n'hi do, empeníem el pesat pendent del Balcó de Pineta, on s'evidencià que ja no estic en la mateixa forma que trenta anys enrere. Però fem un temps excel·lent inferior al que marca la guia.

I parem campament com estava previst. Tres tendes, muntades amb precarietat en un terreny abrupte i pedregós, sota el Llac de Marboré, foren el nostre palau per una nit. Gairebé tothom esperava partir les baixes temperatures pròpies del lloc, però no va ser així, encara que el vent, i potser el cansament, no ens deixà dormir gaire.

De bon matí, a les fosques, després d'escalfar una mica de cafè amb llet i mossegar quelcom sòlid, travessem la tartera i ens enfilem amunt, grimpant per les canals, enguany eixutes, sense ni un floc de neu. Tot el Circ de Marboré està gairebé pelat, fins i tot les geleres nord del Mont Perdut les trobem en franc retrocés i totes lluint les seves clivelles, destapades per la baixa innivació dels darrers anys. Això ja no és el que era abans!

Comencem a trepitjar neu i glaç a la gelera sota el Coll del Cilindre, mig coberta per les pedres de la morrena. Saltem el coll i davallem fins al llac, que abans es deia Glaçat perquè sempre l'havíem trobat mig cobert de pannes de glaç i neu, però enguany fa llàstima, puix sempre havia caracteritzat l'arribada a aquell indret. Aquí la colla ens partim en dos grups i així, el Tòful Fabré i la Mari Collado, el Juli Curià i la Ramona, el Serano i el Siscu Montaner decideixen d'emprendre directament el Perdut, mentre que el Ramon Martí i la Maria Planas, el Jordi Raurich, el Joan Martí, el Paco Moya i qui això escriu, aprofitem l'avinentesa d'ésser aquí dalt per assolir abans el cim del Cilindre. Cal dir que, a part de la pesada tartera de pujada -altres vegades coberta de neu-, aquesta ascensió resulta més interessant que el propi Mont Perdut, puix una aèria grimpada ens fa disfrutar d'allò més.

Davallar corrent per la tartera i enfilem-nos tot seguit cap al Perdut, ho fem en un obrir i tancar d'ulls. Mentre, ens hem creuat amb el Josep Bertran i els com

panyes de les Roquetes, que feien el mateix itinerari. L'altra meitat de la colla, també tiren avall després de passar pel cim. Nosaltres tirem amunt per una tartera, que en aquella hora del matí ja resulta prou concorreguda. La neu ni la toquem, ja que la corona glaçada que envolta el cim aquesta vegada és quasi fosa. Finalment, altra vegada el cim, amb un dia excel·lent, una panoràmica magnífica, uns bons companys; en definitiva, una ascensió reeixida.

Mentre feia les fotos, ho recordava, trenta-dos anys d'aquell primer "tres mil", aquella simbòlica barrera que llavors semblava haver aconseguit una categoria superior. Que il·lusos que érem! Però uns núvols que pugen del Soum de Ramond ens tornen a la realitat i s'imposa la davallada. Dos mil metres de desnivell ens tornaran a Pineta amb els genolls cascats i la musculatura exhausta, però sadollats per l'atractiu d'un cim que ens ha permès fruir novament de l'alta muntanya.

Per molts anys, Mont Perdut !

JOSEP BLANES

El Cilindre des del cim del Mont Perdut (Foto J. Blanes)

*Caminant
per les
Comarques*

1ª EXCURSIÓ DE LA III VEGUERIA

LA MORERA -GRAU DE L'AGNET - ULLDEMOLINS

Tots sabem que la F.E.E.C. està organitzada en vegueries i que la nostra és la tercera, en la qual hi ha, a més dels excursionistes de Vilanova, els de Sitges, Sant Sadurní d'Anoia, Vilafranca, el Vendrell i Llorenç del Penedès.

De fet hi ha, periòdicament, reunions entre tots per poder posar en comú experiències, repartir-se els minsos i complicats recursos que ens proporciona la Federació i intercanviar informació sobre les activitats. No obstant, la relació entre els diferents grups excursionistes de les nostres comarques no deixa de ser a un nivell molt institucional i molt poc real.

No sé si això és bo, dolent o simplement normal, però el cert és que l'intent de provar alguna nova experiència no està malament. Cal tenir en compte que ja hi ha importants antecedents. Per exemple, la participació comarcal a la nostra marxa és generalment forga nodrida, un important nombre d'excursionistes de Sant Pere de Ribes ha participat en les nostres excursions de GR, els grups de Sitges i Vilafranca sortien junts el curs passat en itineraris de gran recorregut, etc.

A pesar de tot, personalment creia que no n'hi havia prou i que calia potenciar més una relació, o com a mínim intentar-ho.

Així doncs, en una Assemblea de Vegueria celebrada al Vendrell, vaig proposar d'iniciar -patrocinades per la F.E.E.C.- una sèrie d'excursions periòdiques, de dues a tres vegades l'any com a màxim, en què hi participariem tots amb la intenció de caminar plegats i intensificar, així, la coneixença mútua. La idea fou molt ben acollida per la resta de centres i els del Centre Excursionista de Vilafranca del Penedès van demanar d'organitzar la primera.

Fou així com varen néixer les excursions de la III Vegueria i la primera sortida es va realitzar el proppassat 5 de novembre a la Serra del Montsant.

Els cingles de la Serra Major i el Grau de l'Agnet. Montsant (Foto S.Buti)

L'excursió es va desenvolupar de forma correcta. L'itinerari escollit, en sector del GR-7-1, és prou espectacular i variat com per fer una excursió agradable. Vam sortir de la Morera del Montsant i vam pujar a la Serra Major pel grau de l'Agnet; després baixàrem al Toll de l'Ou (aquesta vegada quasi sec) i pujàrem al Pi de la Cabarasseta i baixàrem a l'ermita de Santa Magdalena i Ulldemolins on retrobàrem els autotcars.

De l'itinerari, prou conegut, no cal cap comentari especial, però sí que voldria fer una valoració de l'excursió en si, per tal de treure'n les lliçons apropiades per a d'altres edicions. La propera l'organitzarà l'A.E.Ta laia.

En primer lloc, Vilafranca i Sitges aportaren 54 i 34 excursionistes respectivament, en can-

vi nosaltres, acostumats a formar grups molt nombrosos en les nostres sortides, érem només 14. Potser l'itinerari era molt conegut, no ho crec. Hi havia massa sortides aquell mes, potser no es va entendre la intenció, segur.

A la propera intentarem de trobar un itinerari inèdit, es farà en una època molt propícia per anar a muntanya, explicarem més detalladament el que volem i esperem que la participació vilanovina sigui més nodrida.

Es va aconseguir l'objectiu? Doncs, crec sincerament que no. Tothom s'ho va prendre com una excursió més en la quel cadascú va per ell i dubto que ningú fes una nova coneixença. Érem simplement co-caminadors, excepte, naturalment, en els casos que ens coneixíem de temps. Potser calia

organitzar alguna cosa més que la caminada; qui sap si un dinar a l'arribada o alguna altra cosa. O potser n'hi hauria prou amb unes paraules dirigides oportunament per algú de l'organització o per algun representant de la Vegueria. Intentarem de fer alguna cosa a la sortida o arribada.

De fet, però, continuo creient que és positiu fer aquestes excursions, que milloraran a mesura que es repeteixin i que per aconseguir un objectiu no n'hi ha prou amb un sol intent.

SALVADOR BUTÍ

Els barrancs que envolten el Toll de l'Ou. Montsant (Foto S. Butí)

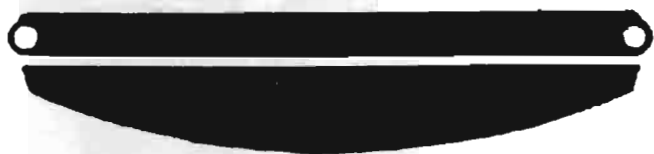
LA QUALITAT

SUPERMERCATS * SEGUR DE CALAFELL

sercuin.sL.

*c. Sta. Magdalena, 20
08800 Vilanova i la Geltrú
Tel. 893 84 59*

BANQUETS
CASAMENTS
COMUNIONS
APERITIUS
RESIDÈNCIES
ESCOLES

RESTAURANT A DOMICILI

MAS DE 8000 TITULOS EN VHS

Francesc Macià, n.º 79, esquin. Doctor Fleming. Vilanova i la Geltrú

T.V.

ORDENADORES

VIDEOS

MONITORES

BOLSOS

rodero

Avda. Francesc Macià, 65 / Sant Gregori, 4
Tel. 815 18 44
08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

VIDRES VILANOVA
roure

CRISTALLS I VIDRES PLANS
DE TOTA CLASSE
FUSTERIA D'ALUMINI

EXPOSICIÓ
PARE GAR, 26
TEL. 893 8707

mampares
bany i dutxa

VENTIKLAR®
2S Cesana spa
MOBELUX
duehban®
ORIGINAL DUSCHOLUX®